KANTAR

Duurzaamheid in de RES-regio Arnhem - Nijmegen

Draagvlakonderzoek

Jelle Fastenau & Bart Koenen

244407433

24 april 2020

Inhoudsopgave

1	Management summary	9
2	Achtergrondkenmerken respondenten	11
3	Wat vindt de regio van energiebesparing en het verduurzamen van energie?	16
4	Hoeveel kennis heeft men over duurzame energiebronnen?	24
5	Hoe brengt men duurzaam gedrag in de praktijk?	29
6	Heeft men behoefte aan informatie over verduurzaming?	37
7	Verduurzaming in de eigen gemeente	44
8	achtergrondkenmerken per gemeente	51

Inleiding

Net als de andere RES-regio's in Nederland staat de RES-regio Arnhem – Nijmegen de komende jaren voor een grote uitdaging als het gaat om het opstellen en uitvoeren van een ambitieuze energiestrategie. De RES-regio Arnhem-Nijmegen telt zevenhonderdduizend inwoners en bestaat naast beide steden uit de plaatsen Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.

Ontwikkelen energiestrategie

De regio is bezig een energiestrategie op te stellen, waarbij samenwerking met de inwoners een belangrijke plaats inneemt. Met het uitvoeren van een representatief draagvlakonderzoek wil de RES-regio Arnhem-Nijmegen een betrouwbaar beeld krijgen van de meningen die burgers over deze onderwerpen hebben en het draagvlak dat er in de regio is om concrete stappen te kunnen zetten in de uitgestippelde energiestrategie.

Regioverschillen en verschillen tussen 'huurders' en 'kopers'

Het primaire doel van het onderzoek is het draagvlak voor energietransitie op totaalniveau in de gehele regio in kaart brengen, evenals de (eventuele) verschillen binnen de regio. Hierbij is gekeken naar verschillen zijn tussen de steden Arnhem en Nijmegen en de rest van de regio (die uit kleinere plaatsen bestaat) en is gekeken of er verschillen in draagvlak zijn tussen mensen met een koopwoning en een huurwoning (in het rapport verder te noemen als 'huurders' en 'kopers'). Omdat in de steden Arnhem en Nijmegen relatief veel huurders aan het onderzoek hebben meegedaan, is bij alle vragen waar regionale verschillen én verschillen tussen kopers en huurders voorkwamen met een extra analyse nagegaan waardoor deze verschillen precies werden veroorzaakt.

Als hieruit blijkt dat het verschil te verklaren is uit het feit dat iemand een koper of huurder is, dan is dat verschil weergegeven (en niet het regio-verschil). Blijkt de woonplaats de verklarende factor te zijn (en niet de vraag of iemand huurder of koper is) dan is dat verschil weergegeven. Bij alle vragen waar sprake is van deze verschillen is dat in tekst weergegeven.

Andere relevante en significante verschillen

Tot slot is per relevante vraag gekeken naar andere, mogelijke verschillen tussen achtergrondkenmerken, zoals leeftijd of de mate van draagvlak voor energietransitie. Waar significant en relevant zijn de verschillen in draagvlak of per leeftijdsgroep eveneens in het regiorapport gerapporteerd. In een aparte gemeentebijlage is tot slot per gemeente weergegeven wat de animo in lokale verduurzamingsprojecten is en of inwoners interesse hebben in het investeren in zonne- en windmolenparken.

TNS Nipobase

Voor de uitvoering van het onderzoek is gebruik gemaakt van externe adresbestanden van inwoners binnen de RES-regio en van panelleden uit de regio uit TNS NIPObase. Dit panel bestaat uit ruim 120.000 panelleden. Zelfaanmelding is in dit panel niet mogelijk. De werving vindt plaats op initiatief van Kantar. Dit is een belangrijke waarborg voor de kwaliteit en representativiteit op verschillende achtergrondkenmerken. Een ander kwaliteitskenmerk is de hoge respons: in het panel is een respons van hoger dan 60% gebruikelijk. Hierdoor is er een kleiner risico dan bij andere panels dat er vertekeningen optreden doordat niet iedereen die is uitgenodigd, deelneemt aan het onderzoek.

Uitvoering onderzoek en leeswijzer (1/2)

Online vragenlijst

Het onderzoek is online uitgevoerd met een vragenlijst met een gemiddelde invulduur van ongeveer 10 minuten. Er is gebruik gemaakt van twee verschillende steekproefbronnen. Zo is het onderzoek voor een gedeelte uitgevoerd in het eerder genoemde onderzoekspanel van Kantar (TNS Nipobase). Daarnaast is een aanvullende steekproef per brief benaderd. De panelleden in TNS Nipobase hebben de uitnodiging per email ontvangen. Elke email gaf toegang tot een unieke onderzoekslink met daarin de online vragenlijst. De mensen die per brief zijn uitgenodigd, ontvingen een unieke toegangscode waarmee ze konden inloggen op het online onderzoeksportal van Kantar.

Looptijd onderzoek en respons

Het veldwerk van het onderzoek duurde van 2 tot en met 30 maart 2020. In totaal hebben n=4.240 mensen aan het onderzoek meegedaan, waarvan n=2.575 uit TNS Nipobase (respons 61%) en n=1.665 uit het externe bestand. Het overzicht van de respons is weergegeven op slide 6. Na afronding van het veldwerk zijn de onderzoeksresultaten gewogen op inwoneraantallen van alle plaatsen binnen de regio.

De gerealiseerde respons is voldoende groot om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over de gehele regio, de afzonderlijke woonplaatsen, huurders en kopers en over de verschillende leeftijdsgroepen.

Leeswijzer: significante verschillen

Bij het lezen van het rapport zijn enkele belangrijke begrippen van belang. Zo wordt *alleen* over verschillen (tussen doelgroepen of antwoorden) gesproken als het om significante verschillen gaat. Een significant verschil betekent dat het verschil groter is dan door het toeval verklaard kan worden. Dit zijn dus verschillen die relevant zijn om te rapporteren. Het kan dus zijn dat er in het rapport geringe verschillen niet worden gerapporteerd, omdat deze niet significant en dus toevallig zouden kunnen zijn. Er is bij de data analyse uitgegaan van een betrouwbaarheidsmarge van 95%.

Meervoudige en enkelvoudige vragen

Bij enkelvoudige vragen kan het zijn dat de percentages niet helemaal optellen tot 100%. Soms kunnen antwoorden optellen tot 99% of tot 101%. Het betreft hier afrondingsverschillen die in deze rapportage niet zijn gecorrigeerd. Bij vragen waarbij meer antwoorden mogelijk zijn, tellen de antwoorden logischerwijze op tot meer dan 100%.

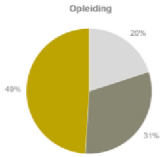
Doorvragen

Onderaan elke slide staat steeds de exacte vraagstelling vermeld. De meeste vragen zijn gesteld aan alle deelnemers aan het onderzoek gevraagd (n=4.240). Als het een doorvraag aan een specifiek gedeelte van de deelnemers betreft, staat het aantal respondenten bij de grafiek vermeld.

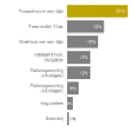
Uitvoering onderzoek en leeswijzer (2/2)

Uitleg soorten grafieken

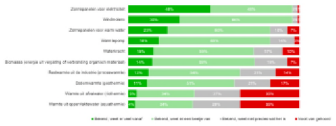
In het onderzoek is gebruik gemaakt van drie soorten grafieken: cirkeldiagrammen, staafdiagrammen en samengestelde staafdiagrammen. Hieronder staat een beknopte uitleg.

Cirkeldiagram: met dit diagram wordt in beeld gebracht wat de verhouding of samenstelling van een bepaald resultaat is op een totaal van 100%.

Staafdiagram: een staafdiagram bestaat uit meerdere staven of balken waarmee absolute scores of percentages in beeld worden gebracht of met elkaar worden vergeleken.

Samengesteld staafdiagram: in dit type diagram worden verhoudingsresultaten in beeld gebracht met meerdere, samengestelde staven of balken die allemaal optellen tot 100% en daarmee verhoudingen laten zien die onderling gemakkelijk met elkaar kunnen worden vergeleken.

Sociale wenselijkheid

Sommige vragen in het onderzoek gaan over het eigen gedrag van mensen. Bij vragen over eigen gedrag hebben sommige mensen - al dan niet bewust - de neiging om hun gedrag positiever voor te stellen dan in werkelijkheid het geval is. Hoewel dit effect bij face-to-face en telefonische interviews sterker is dan bij onderzoeken die online zijn uitgevoerd, moet bij lezen van het rapport rekening worden gehouden dat sommige resultaten door deze neiging naar sociale wenselijkheid vertekeningen kunnen laten zien.

Nimby-effecten

Nimby staat voor de Engelse term *Not in my backyard*. Er is sprake van het zogenaamde Nimby-effect als mensen wel gebruik willen maken van bepaalde voorzieningen, bijvoorbeeld windenergie, maar vervolgens aangeven geen windmolens in de eigen woonplaats te willen. Bij vragen waar dit mogelijk een rol zou kunnen spelen, gaan we hier in het rapport dieper op in.

Centrale vraagstelling en deelvragen

Wat is de kennis en houding van inwoners uit de RES regio Arnhem-Nijmegen omgeving ten aanzien van eigen/lokale duurzaamheidsinitiatieven en hoe kijken zij aan tegen grootschalige energieopwekkingsinitiatieven in de regio en welke stappen zijn er mogelijk te maken om draagvlak te creëren?

1. In hoeverre staan burgers in het kader van de energietransitie open voor het verduurzamen van de eigen woning?

2. In hoeverre staan burgers open voor grootschalige energie-opwekkingsinitiatieven in de eigen regio?

3. Wat zijn eventuele verschillen tussen gemeenten, leeftijdsgroepen, type woning, huur- of koopwoning, et cetera?

Overzicht respons

Gemeenten	Aantal inwoners	Benaderd (bruto steekproef panel)	Netto Respons abs	Respons %	Benaderd (bruto steekproef extern)	Netto Respons Abs*	Respons %
Nijmegen	177.150	892	525	59%	0	5	-
Arnhem	160.528	787	516	66%	0	4	-
Overbetuwe	47.761	321	189	59%	0	1	-
Lingewaard	45.554	221	149	67%	4.053	300	7%
Rheden	43.680	277	172	62%	0	1	-
Zevenaar	43.540	330	183	55%	0	0	-
Wijchen	41.180	319	176	55%	3.367	254	8%
Berg en dal	34.895	124	84	68%	532	51	10%
Renkum	31.413	200	122	61%	4.200	399	10%
Beuningen	25.869	158	105	66%	294	19	6%
Duiven	25.162	248	147	59%	0	0	-
Druten	18.898	80	53	66%	5.040	362	7%
Heumen	16.442	77	48	62%	861	99	11%
Westervoort	14.990	98	48	49%	714	49	7%
Doesburg	11.082	107	50	47%	651	51	8%
Rozendaal	1.691	10	8	80%	683	70	10%
totaal	**700.523**	**4.249**	**2.575**	**61%**	**20.395**	**1.665**	**8%**

In totaal hebben 11 respondenten uit de aanvullende steekproef uit de steden Nijmegen, Arnhem en Overbetuwe aan het onderzoek meegedaan, terwijl in die steden geen respondenten schriftelijk benaderd zijn. Hoogstwaarschijnlijk gaat het hier om een groepje respondenten dat onlangs verhuisd is. Omdat er geen vreemde afwijkingen gevonden zijn in het antwoordpatroon van deze respondenten, zijn de resultaten in het onderzoek opgenomen.

Opbouw rapportage

De rapportage begint met een management summary waarin de uitkomsten van het onderzoek op hoofdlijnen zijn beschreven. Elk nieuw hoofdstuk begint met een korte introductie en meer gedetailleerde summary waarin de belangrijkste uitkomsten per hoofdstuk staan beschreven.

Achtergrondkenmerken respondenten

Om een beter beeld te krijgen van de respondenten die aan het onderzoek hebben deelgenomen, worden in hoofdstuk twee eerst enkele achtergrondkenmerken van de respondenten weergegeven. Dit gaat om sociodemografische kenmerken, zoals woonplaats, geslacht, opleiding en leeftijd en om de vraag of respondenten in een koop- of huurhuis wonen, in wat voor type woning men woont, wat het energielabel van de woning is en de grootte van het huishouden. Van deze kenmerken zijn per deelnemende gemeenten eveneens bijlagen gemaakt.

Houding en draagvlak voor verduurzaming en energiebesparing

In het derde hoofdstuk is in kaart gebracht wat mensen in de regio vinden van energiebesparing en het verduurzamen van energie. Dit is in kaart gebracht door een aantal algemene stellingen en specifieke stellingen voor te leggen.

Hoeveel kennis heeft men over duurzame energiebronnen?

In het vierde hoofdstuk staat de kennis over duurzame energiebronnen centraal. Een aantal duurzame energiebronnen is voorgelegd en vervolgens is in kaart gebracht hoeveel inwoners van de regio hier inhoudelijk iets vanaf weten.

Brengt men duurzaam gedrag ook in de praktijk?

De wijze waarop mensen duurzaam gedrag in de praktijk brengen staat beschreven in het vijfde hoofdstuk. Dit hoofdstuk gaat ook dieper in de vraag waarom inwoners van de regio niets aan duurzaam gedrag doen en op de vraag welke vormen van (al dan niet) duurzaam gedrag mensen zelf in de praktijk brengen.

Informatiebehoefte

Hebben inwoners van de regio behoefte aan informatie over verduurzaming en, zo ja, welke informatie dan? Deze vraag komt in hoofdstuk zes aan bod.

Verduurzaming in de eigen gemeente

Het laatste hoofdstuk gaat over verduurzaming van energie in de eigen gemeente en de animo die er is voor deelname aan lokale projecten en investeringen in zonne- en windmolenparken.

1 Management summary

Management summary

Groot potentieel draagvlak

Binnen de RES regio Arnhem en Nijmegen is er een groot potentieel draagvlak onder inwoners van de regio om duurzamer gebruik te maken van energie. Echter: als het gaat om de algemene houding, het algemene draagvlak, het gedrag, de informatiebehoefte en interesse in lokale verduurzamingsprojecten is de betrokkenheid en interesse op deze terreinen groter onder eigenaren van woningen (kopers) dan onder mensen met een huurwoning (huurders).

Koper of huurder: een cruciaal verschil?

Een belangrijk inzicht uit het onderzoek is dat basale achtergrondkenmerken als woonplaats, leeftijd, opleidingsniveau en geslacht veel minder van invloed zijn op de houding die mensen binnen de regio aannemen ten aanzien van energiebesparing en verduurzaming dan verschillen tussen huiseigenaren (kopers) en mensen die een woning huren (huurders). Deze verschillen lopen als een rode draad door het onderzoek heen wat wellicht de prelude kan zijn voor een tweesporig beleid: één gericht op huurders en één gericht op kopers. VVE's en woningcorporaties worden (spontaan) genoemd als mogelijke partijen die hier een rol in kunnen spelen.

Kloof houding en gedrag

Hoewel het gebruik van duurzame alternatieven voor energie op een groot draagvlak kan rekenen, is het aantal inwoners dat hier in de praktijk iets mee doet een stuk kleiner. Hier lijkt een rol voor de betrokken overheden weggelegd om het grote draagvlak te verzilveren en inwoners binnen de regio daadwerkelijk te stimuleren om meer gebruik te maken van duurzame alternatieven voor energie.

Informatiebehoefte

Bijna vier op de tien inwoners in de regio hebben behoefte aan meer informatie over het nemen van maatregelen aan de woning om duurzamer met energie om te gaan. Deze groep bestaat voor een groot gedeelte uit eigenaren van woningen (kopers) en voor een minder groot gedeelte uit huurders van woningen. Informatie over de subsidiemogelijkheden wordt het vaakst genoemd als onderwerp waar een behoefte aan is.

Animo verduurzamen eigen wijk of woning

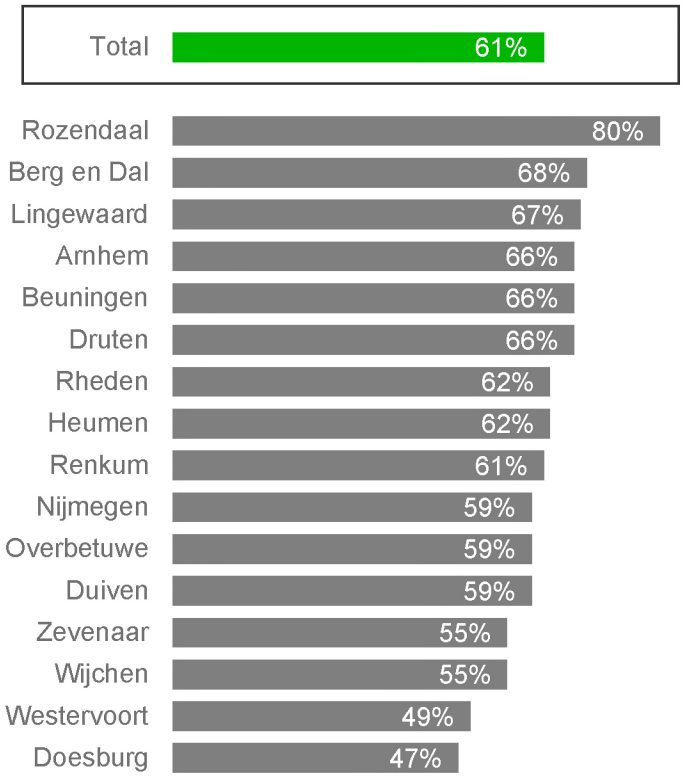
Ruim de helft van de inwoners binnen de regio heeft interesse in deelname in een project dat gericht is op de verduurzaming van de eigen wijk of woning. Dit zijn vaker kopers dan huurders. Om de animo voor dergelijke projecten te vergroten, lijkt het vooral van belang om het draagvlak onder huurders te vergroten door gericht naar hen te communiceren welke voordelen zij hebben bij deelname aan dergelijk projecten. .

2 Achtergrondkenmerken respondenten

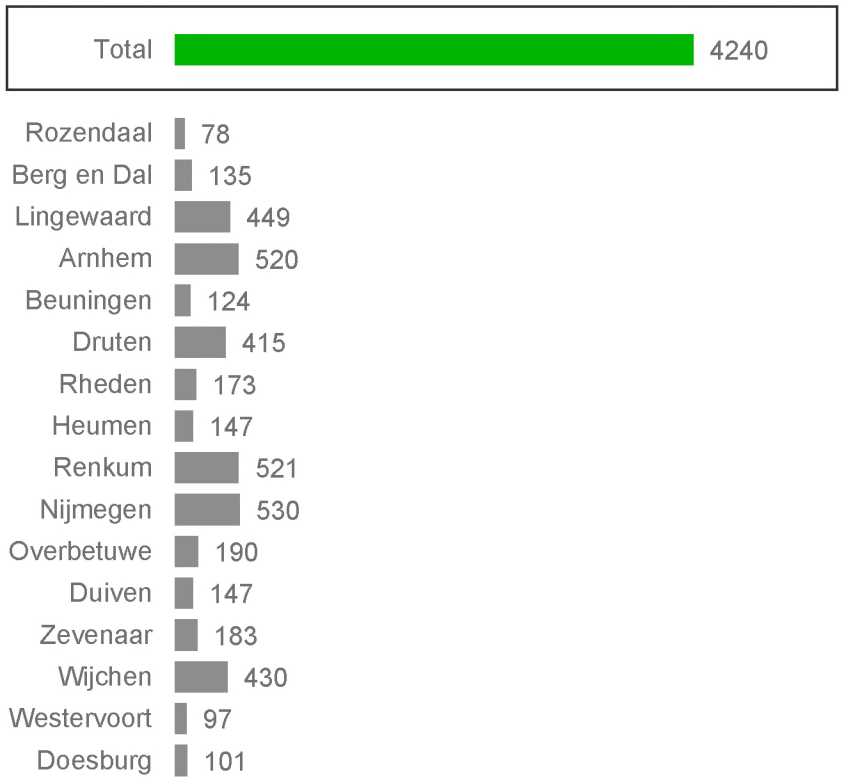

Ruim vierduizend mensen in de regio hebben aan het onderzoek deelgenomen

Procentuele respons per deelnemende gemeente (alleen panel)

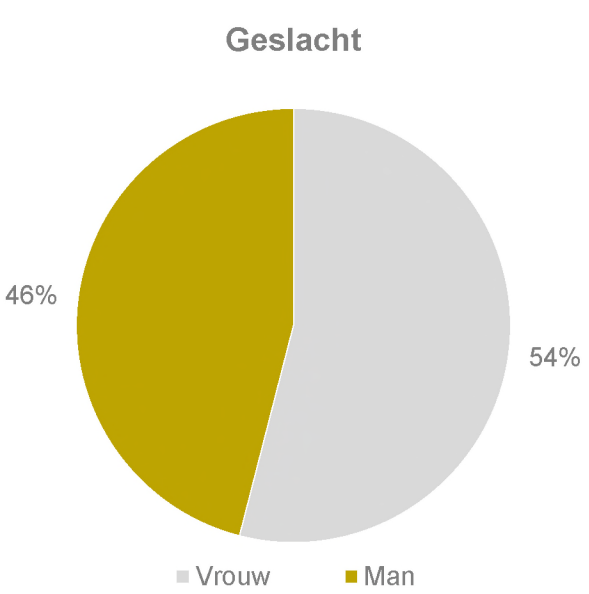
Absolute respons per deelnemende gemeente (panel + schriftelijk)

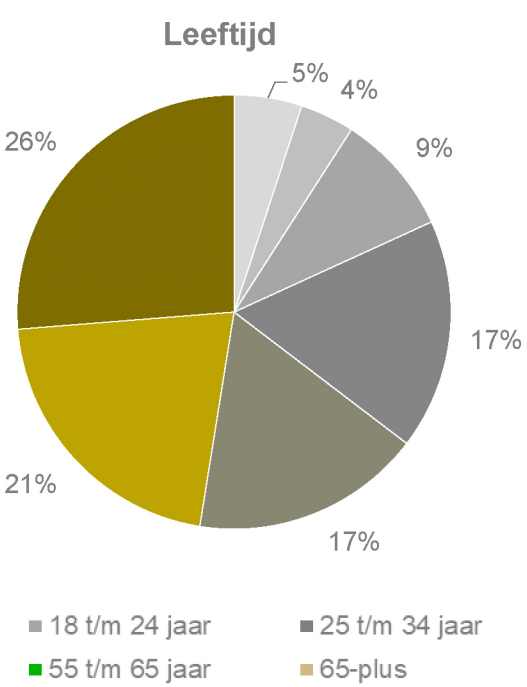

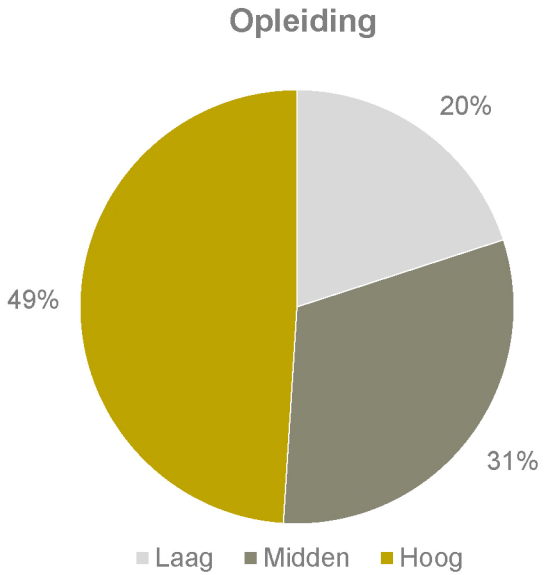
KANTAR

Q001: Dummy Gemeente huidige woonplaats,
Q003: In wat voor type woning woont u?

De helft van de respondenten is hoogopgeleid, iets minder dan de helft is ouder dan 55 jaar en iets meer dan de helft is vrouw

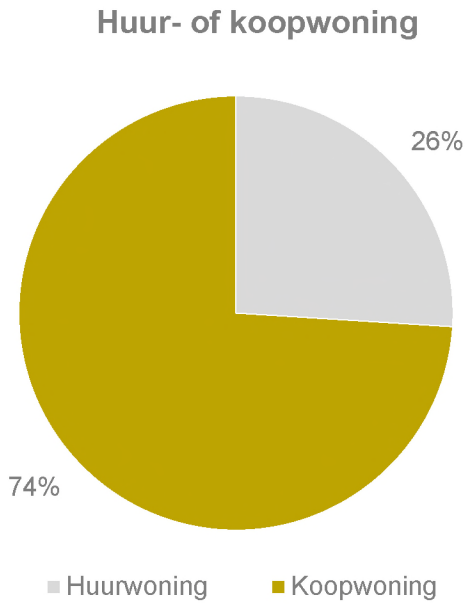

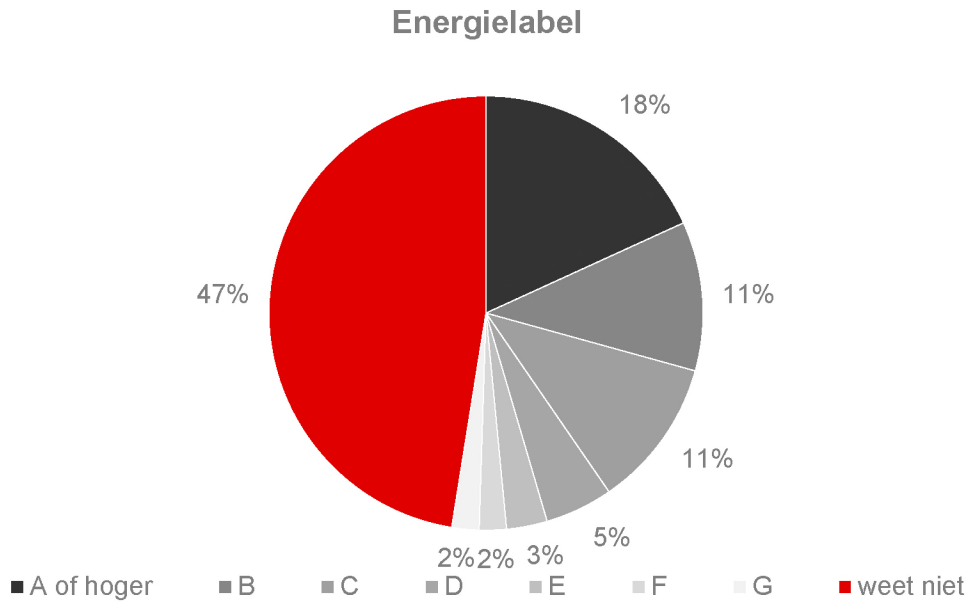

Q004: Woont u in een huurwoning of koopwoning?
Q003: Wat is het huidige energielabel van uw woning?

Driekwart van de deelnemers aan het onderzoek woont in een koopwoning

47% van de respondenten weet niet welk energielabel hun huur- of koopwoning heeft, 18% heeft energielabel A.

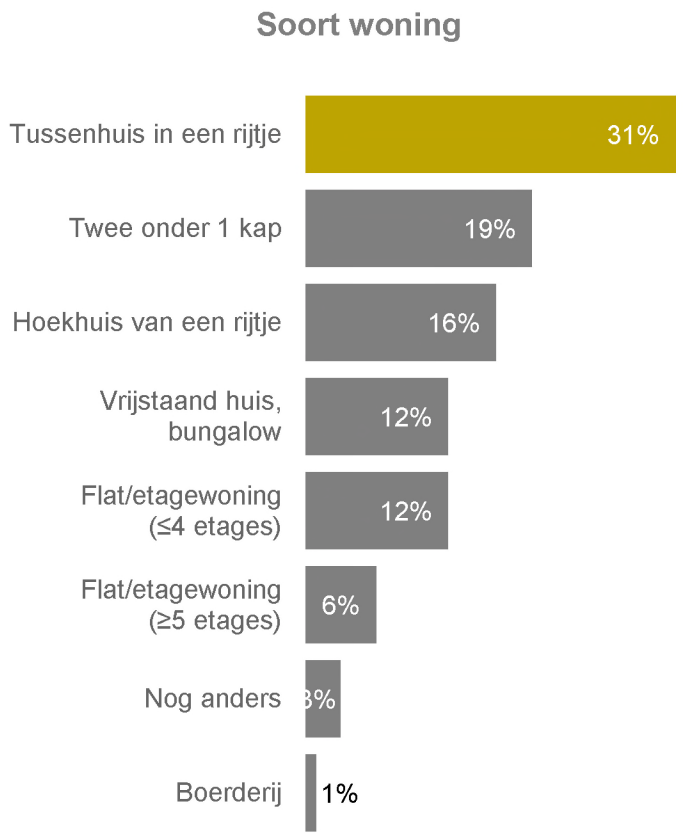

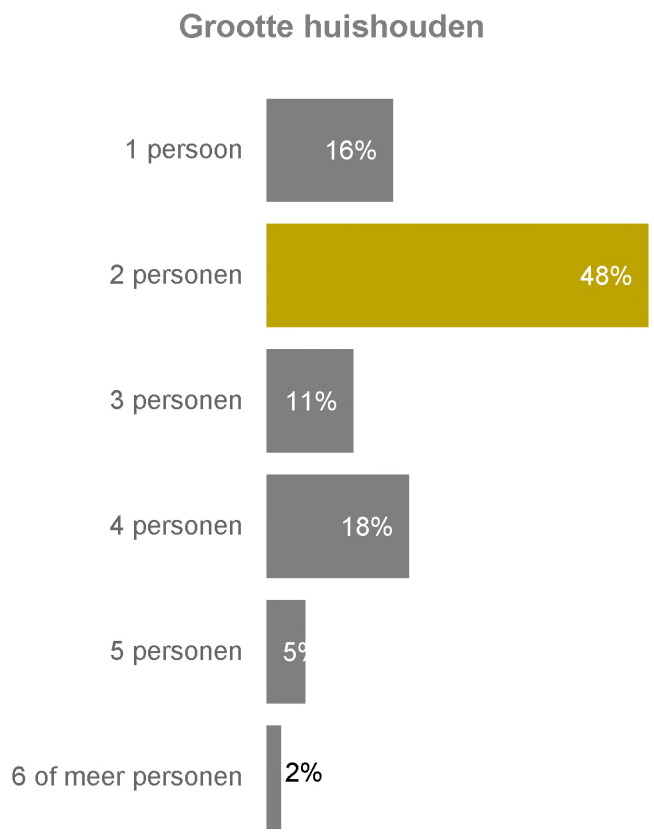
Verschillen: in Arnhem en Nijmegen zijn er meer respondenten die in een huurwoning wonen dan in de rest van de regio (34% versus 19%). Deze verhouding kan van invloed zijn op de resultaten. Om die reden is steeds gekeken of het verschil wordt veroorzaakt door de plaats waar men woont (regio-verschil) of door het feit of men een koper of een huurder is.

Verschillen: respondenten met een koopwoning (kopers) weten vaker dan respondenten met een huurwoning (huurders) welk energielabel hun woning heeft (60% versus 43%).

Q004: Woont u in een huurwoning of koopwoning?
Q003: Wat is het huidige energielabel van uw woning?

Bijna een derde van de respondenten woont in een tussenwoning van een rijtjeshuis, bijna de helft is een tweepersoonshuishouden

Q001: Dummy Gemeente huidige woonplaats,
Q003: In wat voor type woning woont u?

3
Wat vindt de regio van energiebesparing en het verduurzamen van energie?

Samenvatting houding en draagvlak voor verduurzaming en energiebesparing

Groot potentieel draagvlak voor duurzamer gebruik van energie

Ruim acht op de tien inwoners van de RES-regio Arnhem-Nijmegen vinden het belangrijk om duurzamer gebruik te maken van energie. Een minderheid van 6% vindt dit niet belangrijk. Hiermee is er in de regio een groot potentieel draagvlak voor beleid dat gericht is op het duurzamer maken van energie.

Redelijk kennisniveau over maatregelen om de woning duurzamer te maken

Bijna de helft geeft aan ‘redelijk veel’ tot ‘veel’ kennis te hebben van maatregelen aan de woning om duurzamer met energie om te gaan. Bij huurders in de regio is er overigens nog sprake van een redelijk groot kennishiaat: bijna een kwart van de huurders geeft immers aan weinig tot zeer weinig kennis te hebben van maatregelen om de gehuurde woning duurzamer te maken.

Zes op de tien is bezig met energiebesparing

Een aanzienlijk deel van de regio is daadwerkelijk bezig met energiebesparing. In totaal geven zes op de tien inwoners aan dat ze hier ‘zeer veel’ of ‘redelijk veel’ mee bezig zijn. Hoewel huurders het besparen van energie over het algemeen iets minder urgent vinden dan kopers, vertaalt dit zich niet naar een verschil in hoeveel men daadwerkelijk met energiebesparing bezig is.

Een meerderheid vindt energiebesparing urgent

Zes op de tien inwoners van de regio vinden energiebesparing een (zeer) urgent issue. Draagvlak en gedrag vallen hier overigens samen, want dit is globaal dezelfde groep als de groep mensen die aangeeft momenteel in de praktijk ook daadwerkelijk met energiebesparing bezig te zijn.

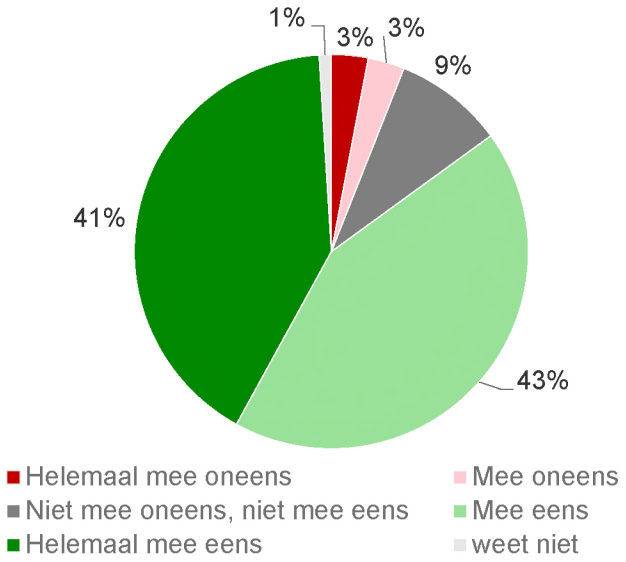
Groot draagvlak voor zonnepanelen op daken van openbare gebrouwen

Het voorzien van daken van openbare gebrouwen met zonnepanelen is een mogelijke maatregel die op een groot draagvlak binnen de regio kan rekenen. Zeven op de tien inwoners geven aan het eens te zijn met een dergelijk plan. Andere maatregelen die over een redelijk groot draagvlak kunnen rekenen, zijn het energieneutraal maken van gebouwen door de daken te voorzien van zonnepanelen en het bouwen van zonneparken aan de rand van de eigen woonwijk.

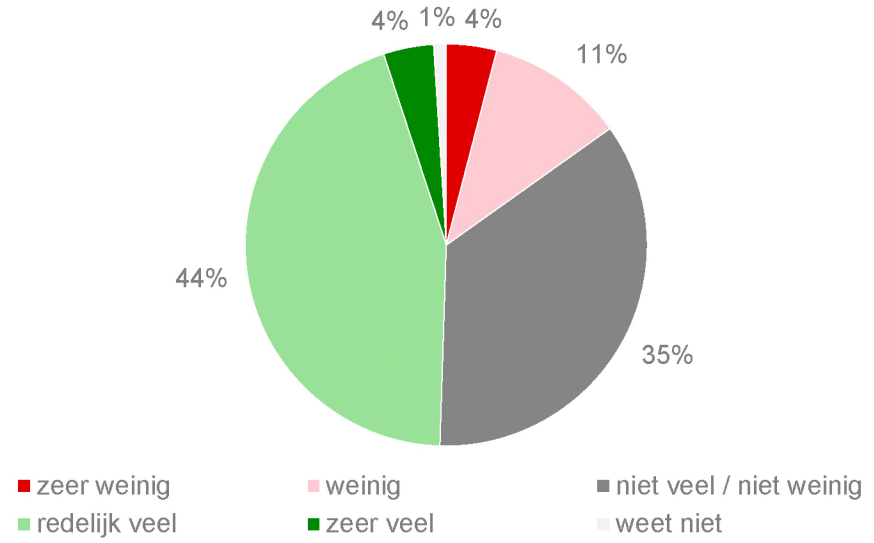
Duurzamer gebruik van energie wordt belangrijk gevonden in de regio

84% vindt het belangrijk om duurzamer gebruik te maken van energie. Een kleinere groep inwoners geeft aan redelijk veel tot veel kennis te hebben van maatregelen aan de woning om duurzamer met energie om te gaan (48%).

Stelling: het is belangrijk om duurzamer gebruik te maken van energie.

Hoeveel kennis heeft men van maatregelen aan de woning om duurzamer met energie om te gaan?

Huurders vinden het vaker onbelangrijk: huurders vinden het vaker *onbelangrijk* om duurzamer gebruik te maken van energie dan kopers (9% versus 6%). Tussen de steden Arnhem en Nijmegen en de overige gemeentes zijn er geen significante verschillen. Naar leeftijd zijn er ook geen verschillen.

Huurders hebben minder kennis van mogelijke maatregelen: van de huurders geeft 23% aan weinig kennis van deze maatregelen te hebben. Onder kopers is dat 13%. Tussen de steden Arnhem en Nijmegen en de overige gemeentes zijn er eveneens regio-verschillen, maar die worden vooral veroorzaakt door het feit of men koper of huurder is.

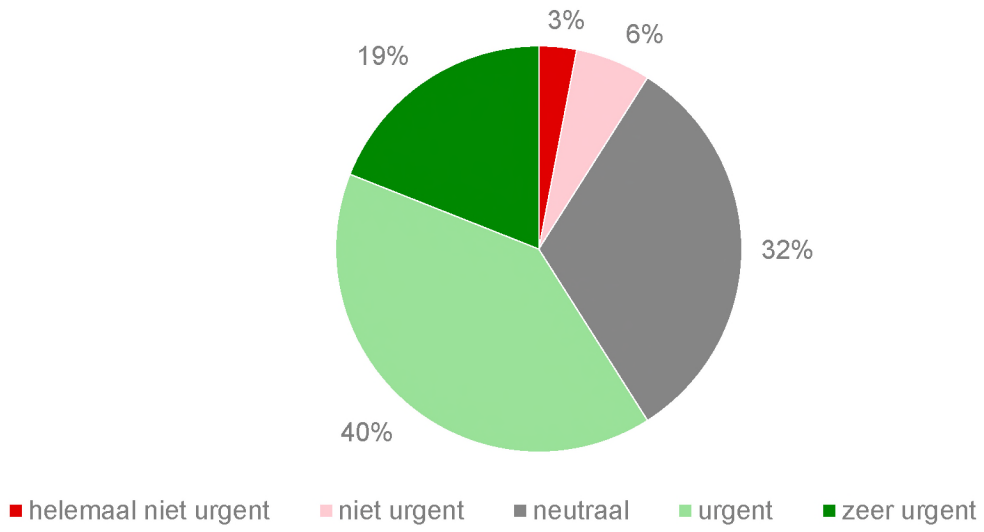
KANTAR

Vraag: In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling? Het is belangrijk om duurzamer gebruik te maken van energie.
Vraag: Hoeveel bent u bezig met het besparen van energie?

Zes op de tien vinden het verduurzamen van energie urgent of zeer urgent

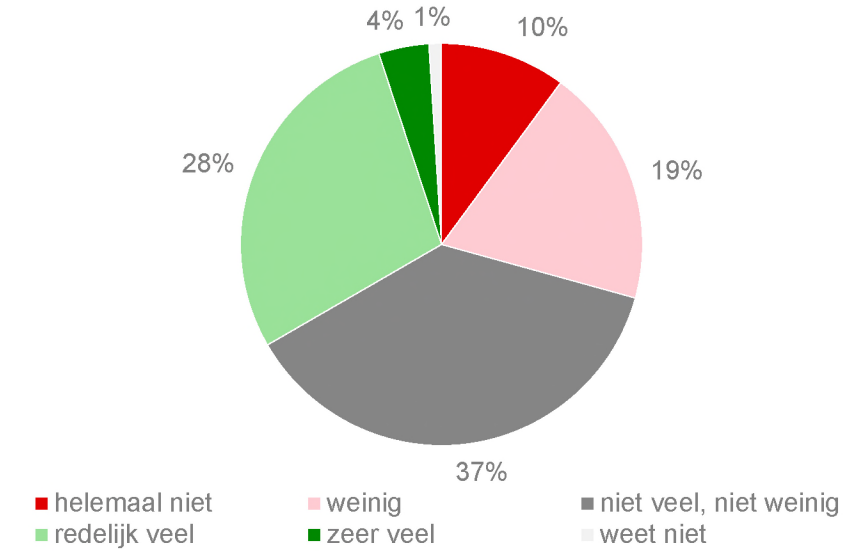
Echter: een kleinere groep is daadwerkelijk bezig met het gebruiken van duurzame alternatieven voor energie (32%). Bijna drie op de tien is hier weinig of helemaal niet mee bezig (29%).

Hoe urgent vindt u verduurzamen van energie?

Kopers vinden verduurzaming vaker urgent: kopers vinden het verduurzamen van energie vaker urgent dan huurders (41% versus 36%). Binnen de regio zijn er geen verschillen.

Hoeveel bent u bezig met het gebruiken van duurzame alternatieven voor energie?

Kopers zijn vaker bezig met het gebruik van duurzame alternatieven: kopers zijn vaker redelijk veel tot zeer veel bezig met het gebruik van duurzame alternatieven voor energie (36% versus 22% van de huurders). Tussen de steden Arnhem en Nijmegen en de overige gemeentes zijn er eveneens regio-verschillen, maar die worden vooral veroorzaakt door het feit of men koper of huurder is.

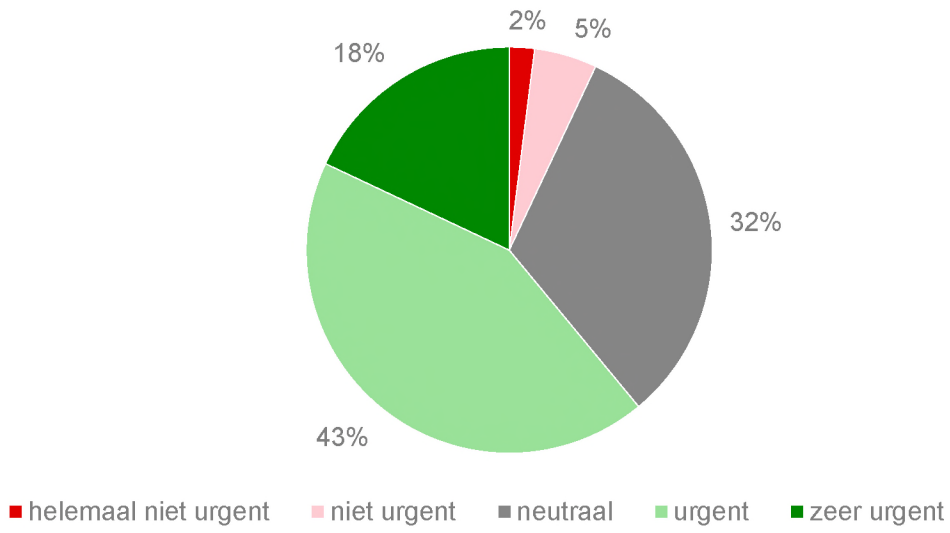
KANTAR

Vraag: Hoe urgent vindt u verduurzamen van energie?
Vraag: Hoeveel bent u bezig met het gebruiken van duurzame alternatieven voor energie?

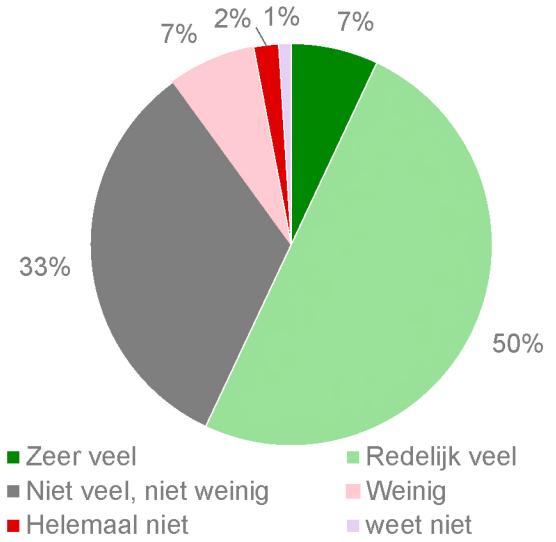
Zes op de tien vinden energiebesparing urgent of zeer urgent, een derde neemt een meer neutrale houding aan

Ongeveer evenveel mensen geven aan redelijk veel of veel bezig te zijn met energiebesparing (57%).

Hoe urgent vindt u energiebesparing?

Hoeveel bent u bezig met het besparen van energie?

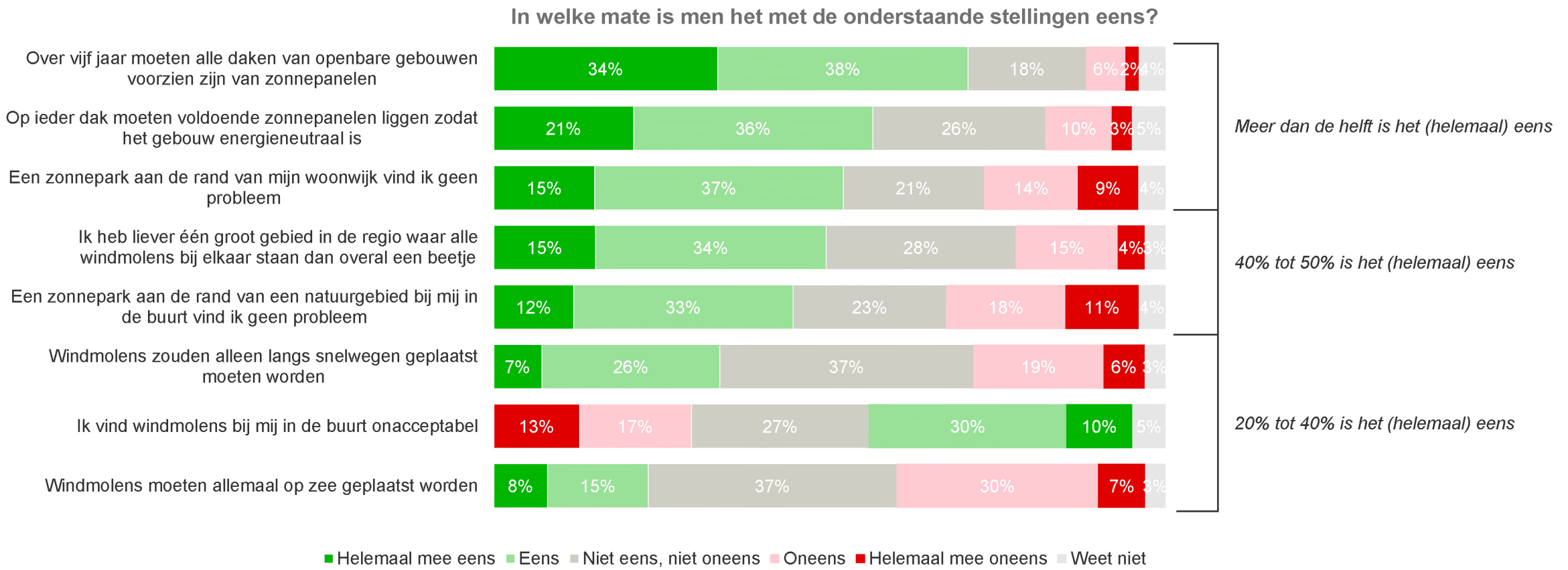
Huurders vinden het minder vaak urgent: huurders vinden het vaker onbelangrijk om duurzamer gebruik te maken van energie dan kopers (9% versus 6%). Tussen de steden Arnhem en Nijmegen en de overige gemeentes zijn er geen significante verschillen.

Verschillen: er zijn geen verschillen binnen de regio of tussen kopers en huurders in de mate waarin men bezig is met het besparen van energie. Mensen die het belangrijk vinden om duurzamer gebruik te maken van energie zijn in de praktijk vaker dan gemiddeld ‘zeer veel‘ of ‘redelijk veel‘ bezig met het besparen van energie (91%).

Vraag: Hoe urgent vindt u energiebesparing?
Vraag: Over het nemen van maatregelen aan de woning om duurzamer met energie om te gaan weet ik…

Zeven op de tien vinden dat alle daken van openbare gebouwen over vijf jaar moeten zijn voorzien van zonnepanelen

Verder is er een redelijk groot draagvlak voor het energieneutraal maken van gebouwen door daken van zonnepanelen te voorzien (57%). Ook geeft iets meer dan helft aan het geen probleem te vinden als er een zonnepark aan de rand van de eigen woonwijk wordt gebouwd (52%).

N.B.: voor stelling 7 is het kleurschema omgedraaid, aangezien de antwoorden hier variëren van minst duurzaam 'helemaal mee eens' naar meest duurzaam 'helemaal mee oneens'

Vraag: In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

Als het gaat om windmolen- en zonneparken zijn er binnen de regio verschillen in draagvlak

Inwoners van Arnhem en Nijmegen staan vaker positief tegenover zonneparken aan de rand van de eigen woonwijk. Inwoners van overige gemeentes staan wat minder vaak positief tegenover windmolens in de eigen buurt.

In welke mate is men het met de onderstaande stellingen eens?
(alleen de percentages helemaal mee eens en eens zijn weergegeven)

Significante verschillen: op de stellingen zoals weergegeven op de vorige slide zijn er enkele significante verschillen te zien binnen de regio. De verschillen zijn weergegeven op de bijgaande grafiek.

Regionale verschillen: inwoners van de overige gemeentes geven vaker de voorkeur aan één groot gebied in de regio waar alle windmolens komen te staan (51% versus 46% van de inwoners van de steden Arnhem en Nijmegen). Ook geven zij vaker de voorkeur aan windmolenparken langs snelwegen (35% versus 30%) en geven zij vaker aan dat ze windmolens in de buurt onacceptabel vinden (33%). Deze verschillen staan los van het feit of men huurder of koper is. De verschillen tussen huurders en kopers zijn weergegeven op de volgende slide.

Vraag: Welk van de onderstaande duurzame energiebronnen kent u?

Ook zijn er verschillen in draagvlak tussen huurders en kopers

Kopers geven vaker de voorkeur aan één gebied waar alle windmolens komen te staan dan huurders (51% versus 44%). Ongeveer een derde van de kopers vindt windmolens in de buurt onacceptabel (32% versus 25% van de huurders).

In welke mate is men het met de onderstaande stellingen eens?
(alleen de percentages helemaal mee eens en eens zijn weergegeven)

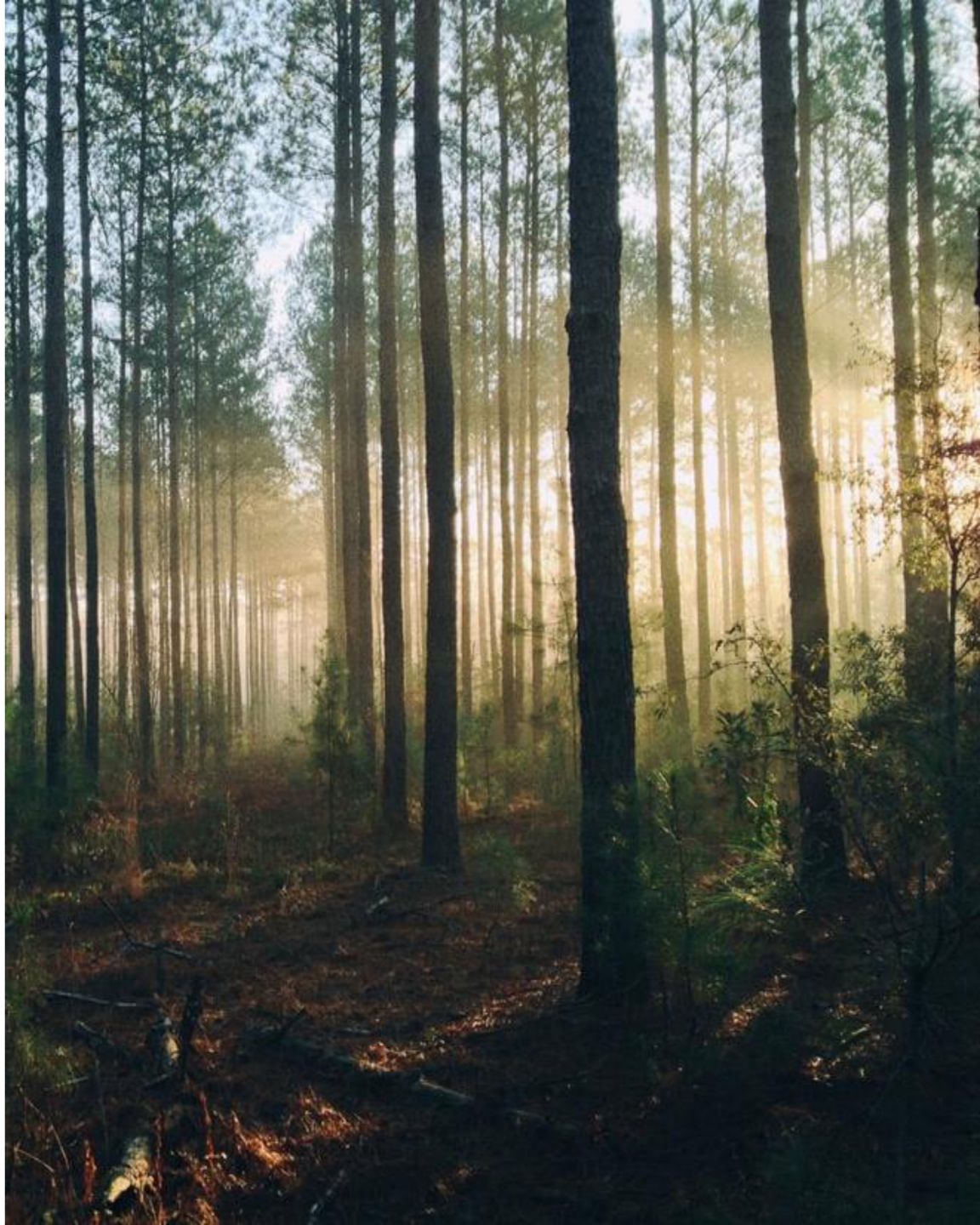
Significante verschillen: op de stellingen zoals weergegeven op de vorige slide zijn er enkele significante verschillen te zien tussen huurders en kopers. De verschillen zijn weergegeven op de bijgaande grafiek.

Huurders en kopers: huurders vinden vaker dat over vijf jaar gebouwen energieneutraal moeten zijn doordat er op het dak voldoende zonnepanel liggen (62% versus 56%). Kopers staan wel positiever tegenover een zonnepark aan de rand van een natuurgebied in de buurt (47% is hier positief over versus 47% van de huurders). Verder vinden meer kopers dan huurders dat windmolens naast snelwegen moeten komen te staan (34% versus 28%).

Leeftijdsverschillen: de verschillen tussen de verschillende leeftijdsgroepen zijn doorgaans klein. Echter: op deze stellingen wijkt de mening van de 65-plussers af van de rest. Zo vindt 35% het onacceptabel dat er windmolens in de buurt komen (35% versus 29% van het totaal). Ook zijn 65-plussers vaker voor plaatsing van windmolenparken op zee (29% versus 22%) of aan de rand van een snelweg (41% versus 33%).

4

Hoeveel kennis heeft men over duurzame energiebronnen?

Samenvatting kennis duurzame energiebronnen

Veel duurzame energiebronnen zijn vooral van naam bekend

Op de duurzame energiebronnen warmte uit afvalwater halen (riothermie) en het halen van warmte uit oppervlaktewater (aquathermie) na, zijn veel duurzame energiebronnen goed bekend van naam. Ook geven de meeste mensen aan wel enige kennis te hebben over deze energiebronnen.

Men heeft de meeste kennis van zonnepanelen voor elektriciteit

Als het gaat om het hebben van veel inhoudelijke kennis, dan geeft bijna de helft aan veel te weten over zonnepanelen voor het opwekken van elektriciteit. Van windmolens is dat drie op de tien en van zonnepanelen voor het verwarmen van water geeft ongeveer een kwart aan hier inhoudelijk veel vanaf te weten. Deze drie duurzame energiebronnen zijn hiermee inhoudelijk gezien de drie meest bekende duurzame energiebronnen binnen de regio.

Kopers hebben een hoger kennisniveau van duurzame energiebronnen

De meeste duurzame energiebronnen zijn inhoudelijke beter bekend bij huiseigenaren (kopers) dan onder mensen die een huis huren (huurders). Net als bij de kennis over maatregelen ter verduurzaming van het eigen huis is ook hier sprake van een groter kennishiaat onder huurders dan onder kopers.

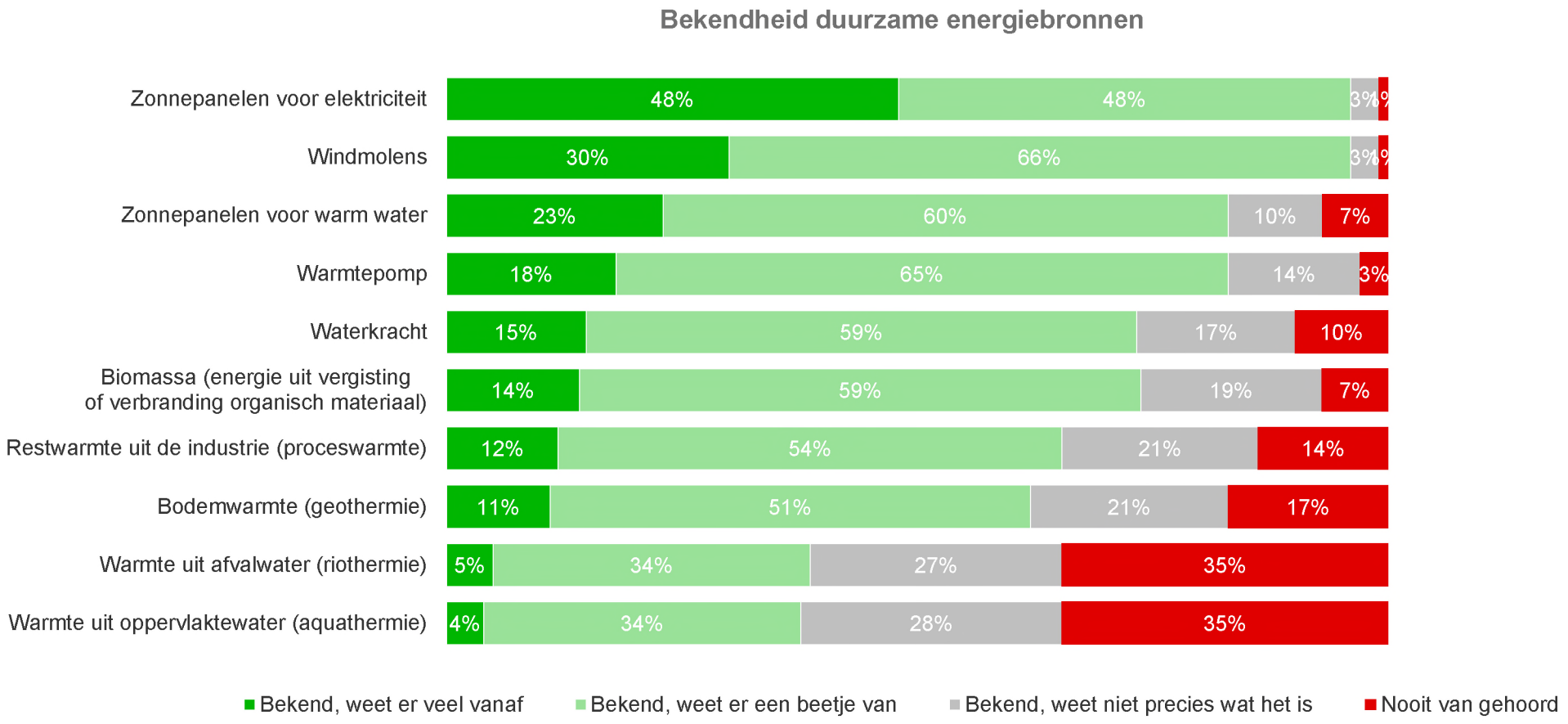
De verschillen in kennis zijn hierbij redelijk groot. Zo geeft ruim de helft van de kopers aan inhoudelijk bekend te zijn met zonnepanelen voor het opwekken van elektriciteit (54%) terwijl dit onder huurders ‘slechts’ 28% is.

Regionale verschillen in kennis

Tot slot valt op dat de inhoudelijke kennis van veel duurzame energiebronnen onder inwoners van de steden Arnhem en Nijmegen minder groot is dan onder de inwoners van de rest van de regio. Dit verschil valt te verklaren door het feit dat in beide steden relatief meer huurders dan kopers hebben meegedaan aan het onderzoek.

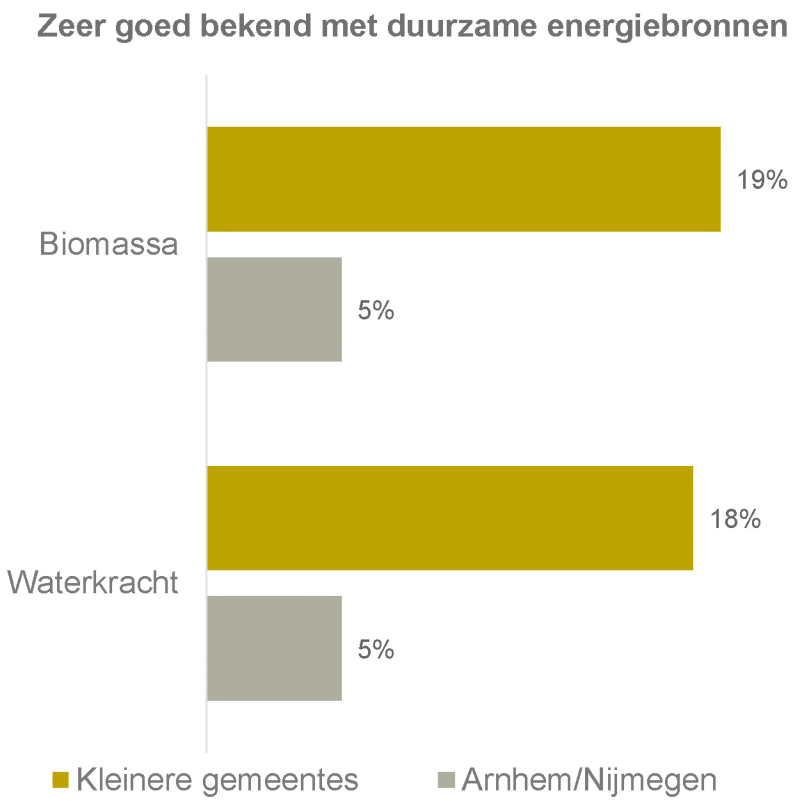
Veel duurzame energiebronnen zijn goed bekend van naam of inhoudelijk een beetje bekend, maar minder mensen geven aan er veel vanaf te weten

Warmte uit oppervlakte- en afvalwater zijn het onbekendst: circa vier op de tien kennen deze duurzame energiebronnen niet.

Vraag: Welk van de onderstaande duurzame energiebronnen kent u?

Biomassa en waterkracht zijn bekender onder inwoners van de overige gemeentes binnen de regio dan onder inwoners van Arnhem en Nijmegen

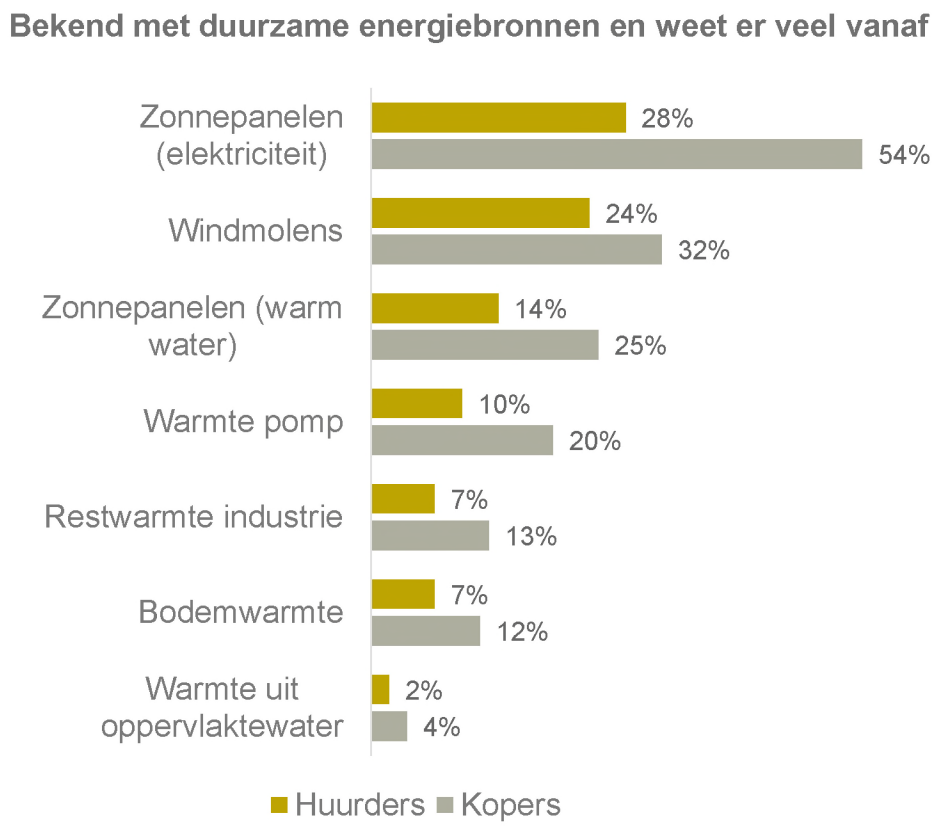

Significante verschillen: op de stellingen zoals weergegeven op de vorige slide zijn er enkele significante verschillen te zien binnen de regio. De verschillen zijn weergegeven op de bijgaande grafiek.

Regionale verschillen: inwoners van de overige gemeentes zijn vaker bekend met biomassa dan inwoners van de steden Arnhem en Nijmegen (19% versus 5% en aan waterkracht (18% versus 5%). Dit zijn regionale verschillen die niet verklaard worden door het feit of men koper of huurder is.

Kopers weten meer af van duurzame energiebronnen dan huurders

Het algemene kennisniveau over duurzame energiebronnen van kopers is hoger dan van huurders. Met name zonnepanelen voor elektriciteit en voor warm water en de warmtepomp zijn inhoudelijk veel beter bekend onder kopers dan onder huurders.

Significante verschillen: op de duurzame energiebronnen zoals weergegeven op de vorige slide zijn er enkele significante verschillen te zien tussen kopers en huurders. De verschillen zijn weergegeven op de bijgaande grafiek.

Andere verschillen: windmolens, restwarmte uit de industrie, bodemwarmte en warmte uit oppervlaktewater zijn onder kopers inhoudelijk beter bekend dan onder huurders.

Vraag: Welk van de onderstaande duurzame energiebronnen kent u?

5
Hoe brengt men duurzaam gedrag in de praktijk?

Samenvatting duurzaam gedrag in de praktijk

Afval beter scheiden en minder voedsel weggooien worden vaak gedaan

Welke vormen van duurzaam gedrag worden het vaakst in de praktijk gebracht? Afval beter scheiden om het milieu te sparen (71%) en minder voedsel weggooien (51%) zijn twee vormen van duurzaam gedrag die bewoners van de regio het vaakst in de praktijk brengen.

Het plaatsen van zonnepanelen wordt vaker door kopers gedaan

Alleen nog led-verlichting in huis gebruiken, de verwarming lager zetten om energie te besparen, zonnepanelen plaatsen, meer fietsen in plaats van auto rijden, overstappen op een groene energieleverancier en korter douchen worden door een kwart tot een derde van alle inwoners genoemd als duurzame keuzes die ze daadwerkelijk in de praktijk brengen.

Minder duurzaam gedrag in Arnhem en Nijmegen dan in de rest van de regio

Kopers en huurders bezigen vaak verschillende van duurzaam gedrag. Zo wordt het plaatsen van zonnepanelen vaker door kopers gedaan, terwijl het lager zetten van de verwarming en meer fietsen duurzame gedragingen zijn die vaker door huurders worden gedaan.

Sommige vormen van duurzaam gedrag komen minder vaak voor

Meer biologische en duurzame producten kopen, meer met het openbaar vervoer reizen in plaats van de auto en het verwarmen van de woning met duurzame energie (in plaats van gas) worden het minst vaak genoemd (circa één op de tien geeft aan dit te doen). Daarnaast geeft een relatief grote groep - van circa drie op de tien inwoners - aan niet bezig te zijn met de overstap naar een groene energieleverancier of met minder vliegreizen maken.

Een kleine minderheid doet niets aan duurzaamheid

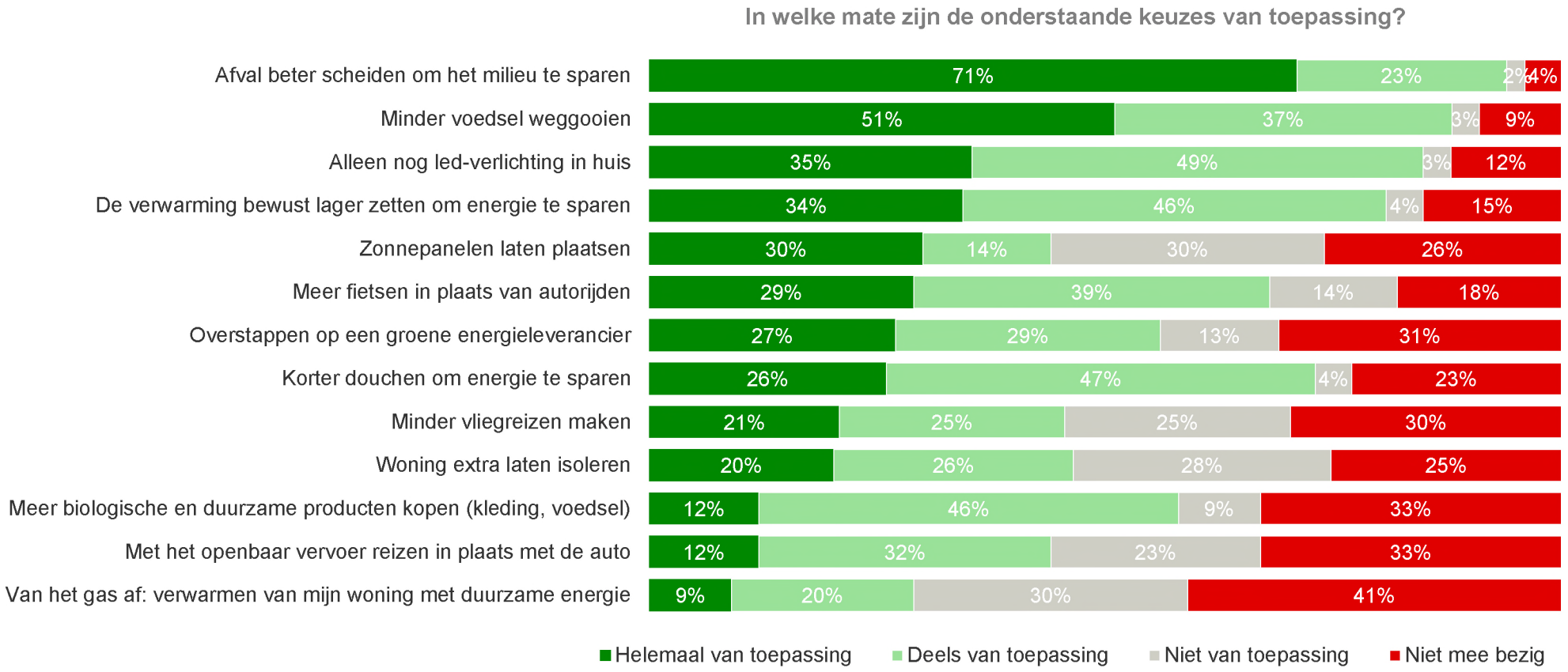
Slechts 1,4% van de inwoners geeft aan niet met duurzaamheid bezig te zijn. Een op de vijf geeft als reden hiervoor dat zij andere zaken in het leven belangrijker vinden dan duurzaamheid. Verder geeft een derde van deze groep aan niet te weten waarom zij niets aan duurzaamheid doen.

Duurzaam wonen voor een bijdrage aan een schoner milieu

Hoewel een meerderheid aangeeft duurzame maatregelen belangrijk en urgent te vinden, lijken andere factoren, zoals de prijs van een product, persoonlijk genot en het leuk vinden van bepaalde zaken (zoals reizen) vaak doorslaggevend in het maken van een al dan niet duurzame keuze. Zo geven zes op de tien inwoners aan de vakantie te boeken die men het leukst vindt, ongeacht de impact op het milieu.

De meest gemaakte duurzame keuzes zijn voornamelijk kleine gedragsveranderingen binnenshuis

Kleine gedragsveranderingen zoals afval scheiden, minder voedselverspilling, overstappen op led-verlichting, of de verwarming lager zetten worden het breedst gedragen binnen de regio. Keuzes die direct invloed hebben op consumentengedrag, zoals het beperken van vliegreizen, of het kopen van biologische of duurzame producten worden daarentegen minder vaak gemaakt.

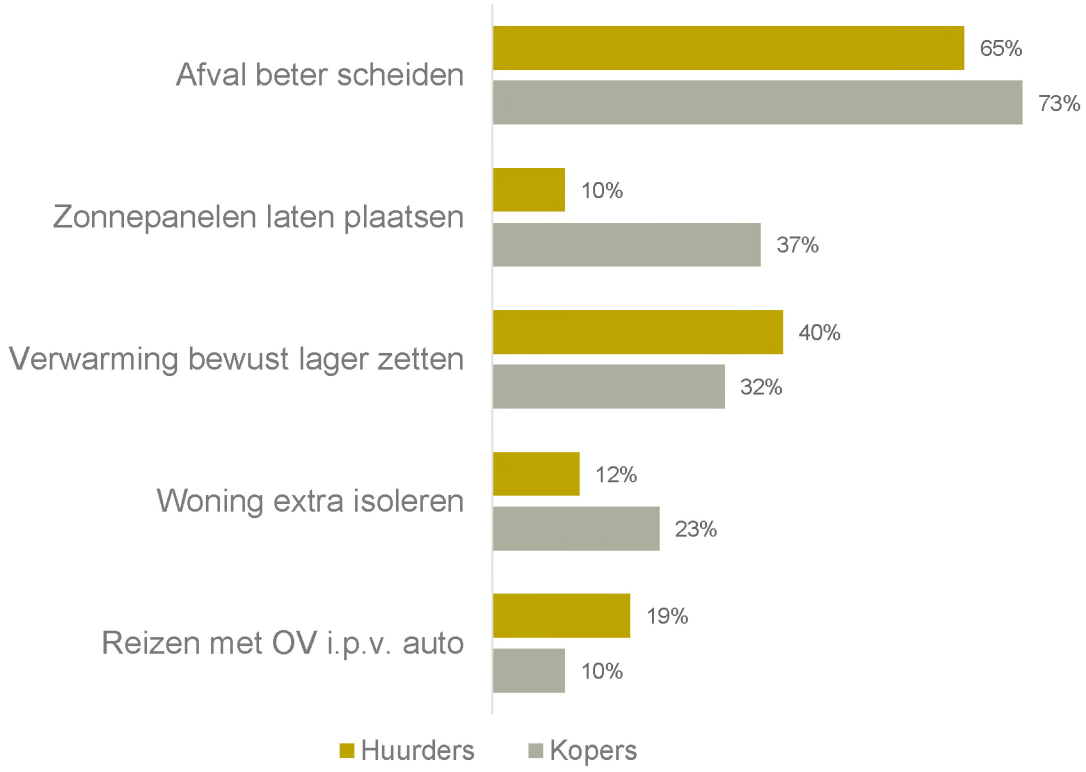

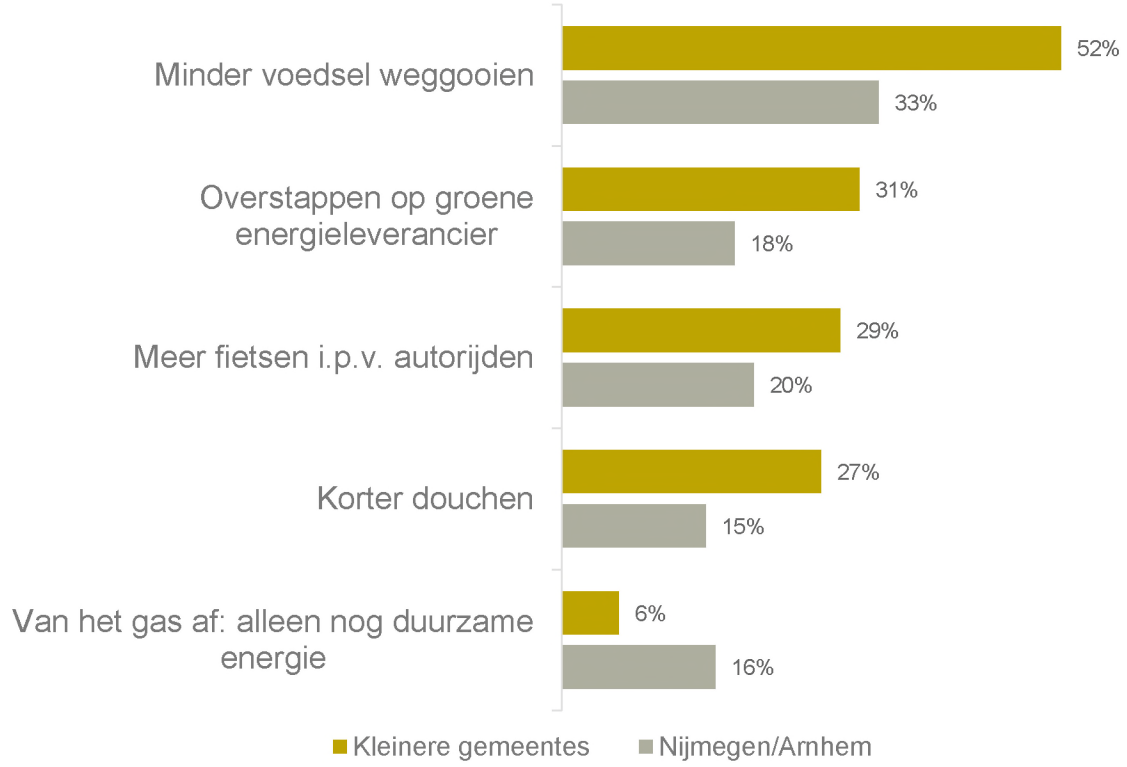
Q013: Hieronder wordt een aantal keuzes genoemd over duurzaamheid. Geef aan in hoeverre u de keuzes gemaakt heeft, of van plan bent ze te maken.

Zonnepanelen worden veel vaker door kopers gekozen dan door huurders

Er zijn redelijk wat verschillen in de mate waarop de voorgelegde keuzes van toepassing zijn op kopers en huurders en tussen de steden Nijmegen/Arnhem en de overige gemeentes. Het grootste verschil is te zien bij de zonnepanelen: voor bijna vier op de tien kopers is de keuze hiervoor van toepassing (37%), terwijl dit onder huurders met 10% minder vaak het geval is.

In welke mate zijn de onderstaande keuzes van toepassing? (alleen de significante verschillen zijn weergegeven)

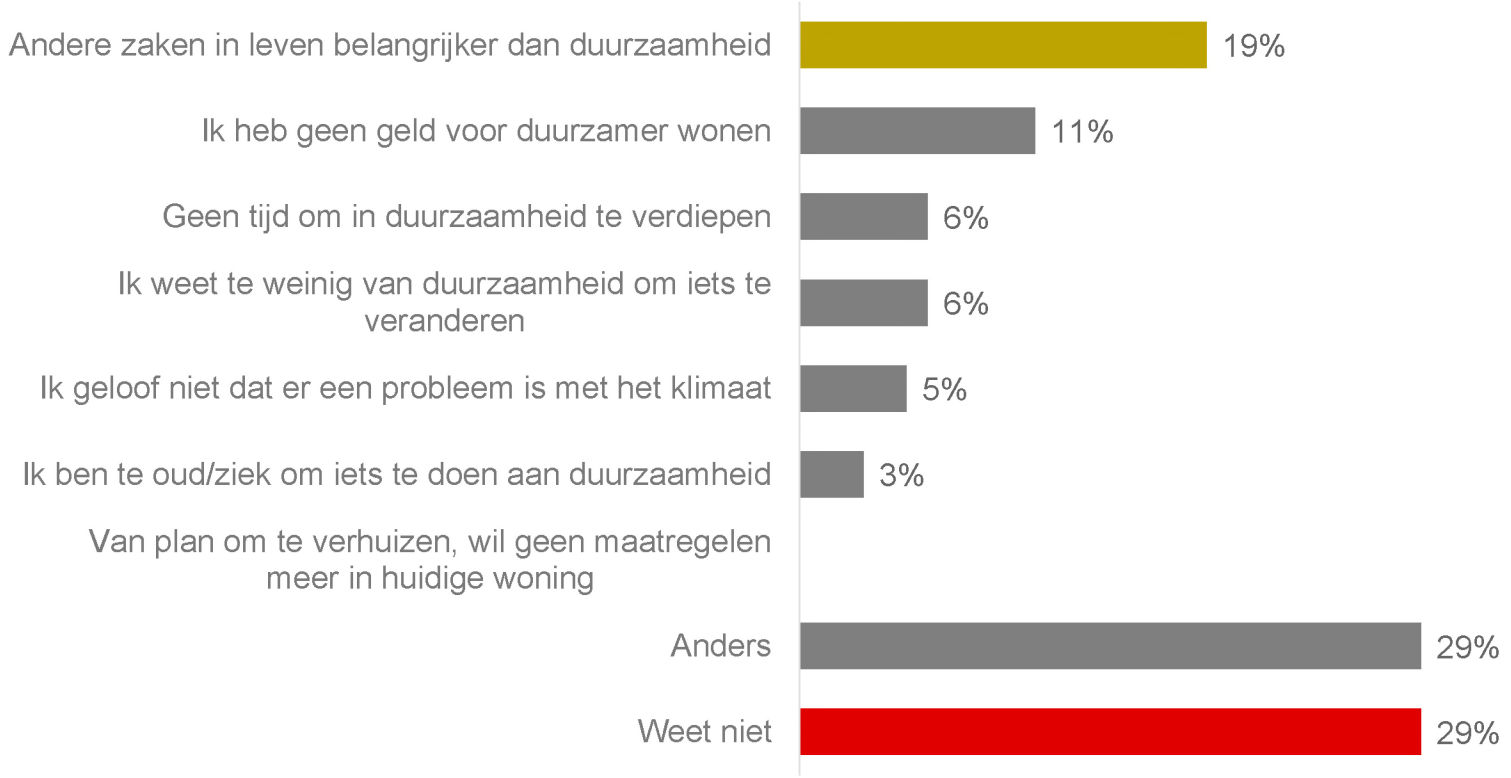

Vraag: Hieronder wordt een aantal keuzes genoemd over duurzaamheid. Geef aan in hoeverre u de keuzes gemaakt heeft, of van plan bent ze te maken.

Andere zaken in het leven die belangrijker zijn, worden het meest genoemd als reden om niet bezig te zijn met duurzaamheid

Van de groep mensen die op geen enkele manier met duurzaamheid bezig is (n=63 ofwel 1,4%), geeft bijna drie op de tien aan niet te weten wat de reden hiervoor is, een even grote groep heeft een reden buiten de gegeven antwoordopties (zie *overige redenen*). Slechts een kleine groep doet niks omdat het niet geloof dat er een probleem is met het klimaat.

Overige redenen

Onder de antwoordoptie 'anders, namelijk' worden onderstaande redenen genoemd:

- *Men is niet de hoofdbewoner van het huis, en gaat dus niet over deze beslissingen*
- *Het niet willen van extra aanbouwingen of modificaties op of rondom eigen woning*
- *Gebrek aan vertrouwen in de huidige duurzaamheidsmaatregelen of een voorkeur voor andere methodes / energiebronnen*
- *Angst voor het maken van dure of foute keuzes*

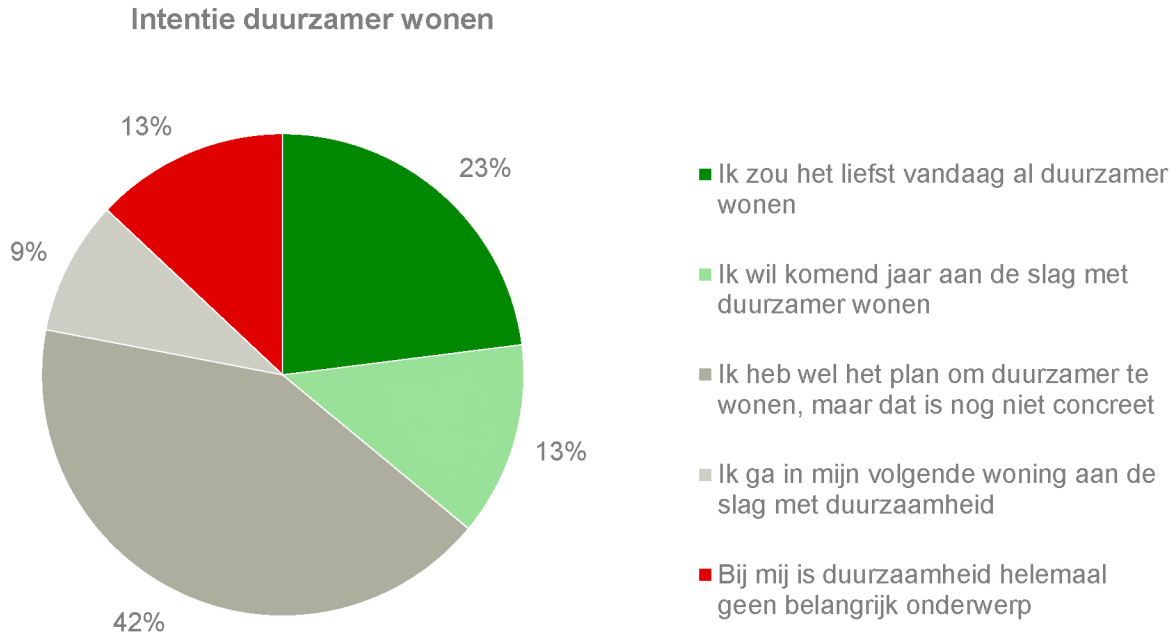
Niet bezig met duurzaamheid: de groep die aangeeft niets aan duurzaam gedrag te doen heeft niet een eenduidig profiel. Hierbij is gekeken naar regionale verschillen, verschillen tussen kopers en huurders en naar mogelijke leeftijdsverschillen.

Vraag: Wat zijn voor u redenen om niet bezig te zijn met duurzaamheid?

Base: mensen die weinig met duurzaamheid doen (N=63)

Bijna een kwart van de huiseigenaren zou het liefst vandaag al duurzamer wonen, ruim één op de tien gaat hier het komende jaar mee aan de slag

Daarentegen is er ook nog een vrij grote groep die wel het voornemen heeft om duurzamer te wonen, maar nog geen concrete plannen heeft (42%). Ruim één op de tien huiseigenaren geeft aan dat duurzaamheid geen belangrijk onderwerp is (13%).

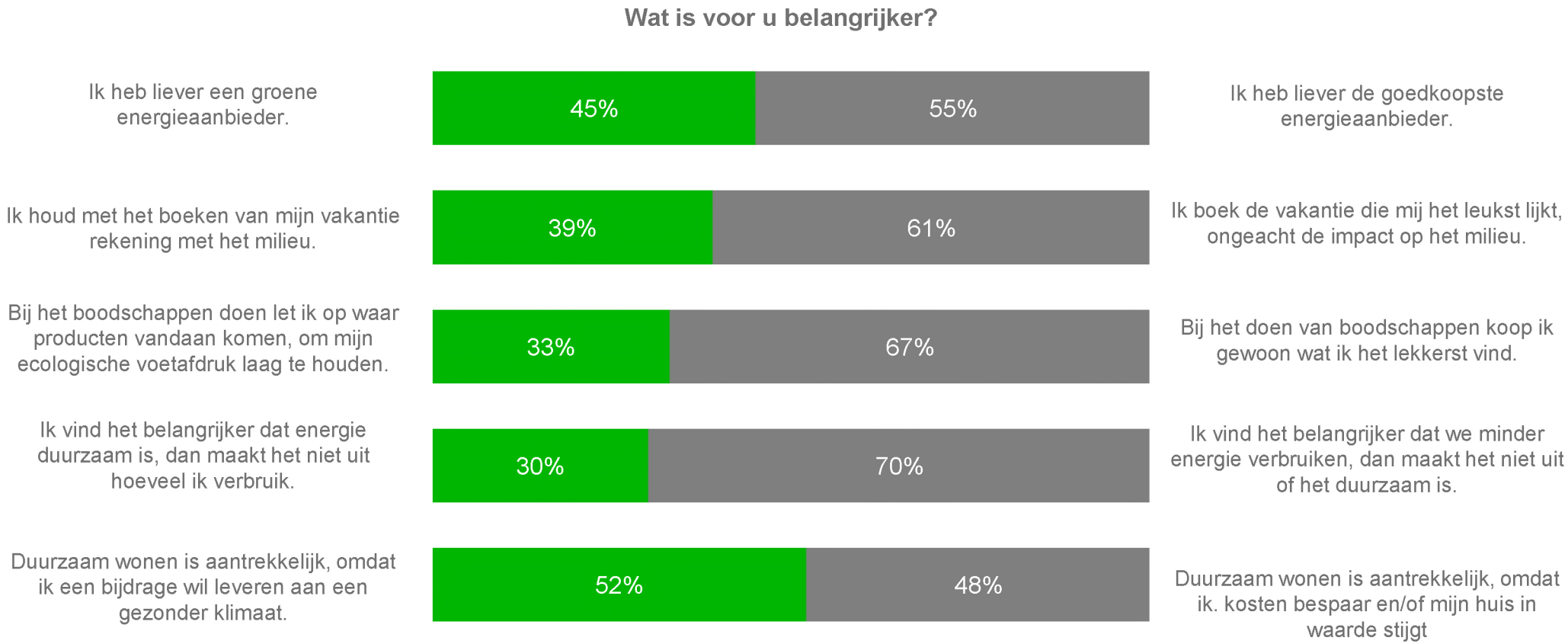
Verschillen: er zijn geen regionale verschillen.

Vraag: Welk van de volgende uitspraken past het best bij u?

Basis: eigenaars koopwoning, n=3.319

Minder energiegebruik (al dan niet duurzaam) wordt belangrijker gevonden dan het gebruik van duurzame energie zonder dat wordt bespaard

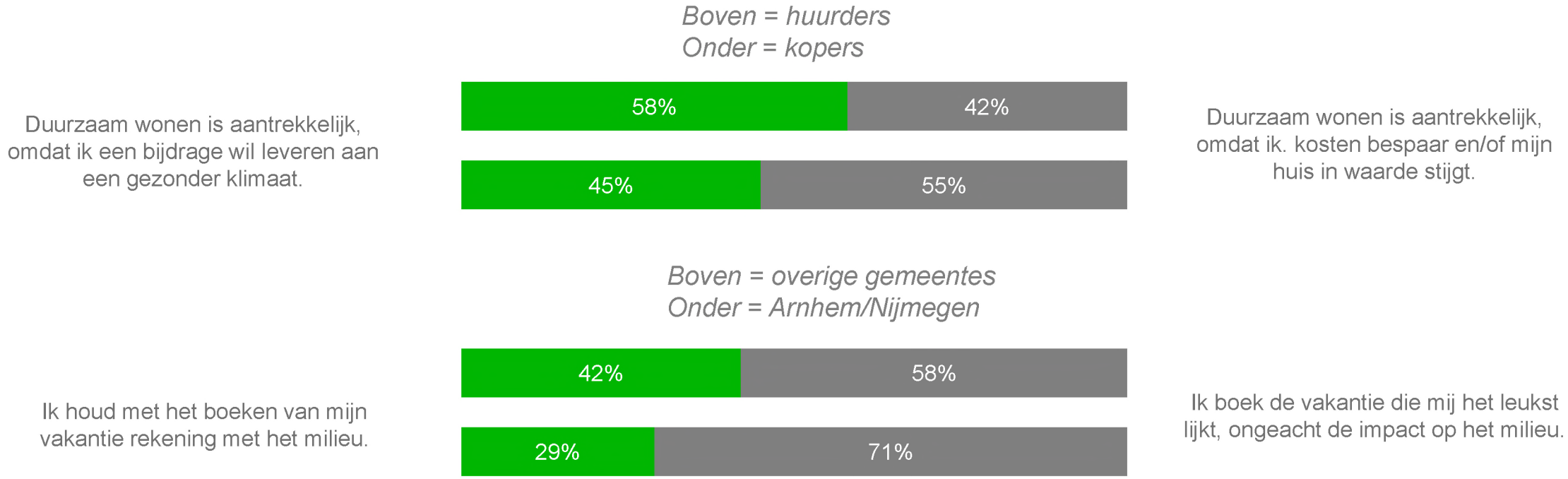
Hoewel de meerderheid aangeeft duurzame maatregelen belangrijk en urgent te vinden, lijken factoren als prijs, genot en het leuk vinden van bepaalde zaken vaak belangrijker in het maken van een al dan niet duurzame keuze.

Vraag: Op de volgende pagina's staat een aantal tegenstellingen. We willen u vragen het item te kiezen dat het meest op u van toepassing is. Ook als de keuzes niet geheel overeen komen, willen we u vragen het item te kiezen dat het meest neigt naar uw voorkeur.

Er zijn enkele verschillen in de voorkeuren binnen de regio

Buiten de grote steden houdt men vaker rekening met het milieu bij het boeken van een vakantie. Huurders zien de bijdrage aan een gezonder klimaat vaker als aantrekkelijker argument voor duurzaam wonen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat sommigen van hen de financiële voordelen niet direct merkbaar zijn, aangezien g/w/l al in hun huur zit inbegrepen.

Leeftijdsverschil: naast regionale verschillen en die tussen kopers en huurders, zijn er naar leeftijd twee opmerkelijk verschillen. Zo geeft 77% van de 25 tot en met 34-jarigen aan bij het doen van de boodschappen te kopen wat zij het lekkerste vinden (versus 67% van het totaal).

Vraag: Op de volgende pagina's staat een aantal tegenstellingen. We willen u vragen het item te kiezen dat het meest op u van toepassing is. Ook als de keuzes niet geheel overeen komen, willen we u vragen het item te kiezen dat het meest neigt naar uw voorkeur.

6
Heeft men behoefte aan informatie over verduurzaming?

Samenvatting informatiebehoefte verduurzaming

Kopers hebben vaker behoefte aan informatie dan huurders

In totaal geven vier op de tien inwoners binnen de regio aan dat ze behoefte hebben aan informatie over het nemen van maatregelen aan hun woning om duurzamer met energie om te gaan. Hierbij is er een verschil aan informatiebehoefte tussen kopers en huurders. Zo geven ruim vier op de kopers hier behoefte aan te hebben, terwijl dat onder huurders bijna drie op de tien is. 46% van alle inwoners geeft aan geen behoefte aan informatie te hebben over het nemen van maatregelen aan hun woning om duurzamer met energie om te gaan.

De informatiebehoefte hangt samen met belang, kennis en gedrag

De informatiebehoefte is het grootst bij mensen die op dit moment actief bezig zijn met duurzame alternatieven, bij mensen die duurzamer gebruik van energie belangrijk vinden en mensen die aangeven op dit moment al veel kennis te hebben over duurzame maatregelen aan hun woning. Daarnaast is er een redelijk grote informatiebehoefte bij de groep mensen die aangeven weinig belang aan duurzamer energieverbruik te hechten.

Vooral informatie over subsidies helpt bij het verduurzamen van de woning

Ruim een derde geeft aan dat algemene informatie over subsidies en mogelijkheden hen zou helpen bij het verduurzamen van de woning. Een duurzaamheidsscan wordt door een kwart van alle inwoners genoemd als handig hulpmiddel bij het verduurzamen van de woning.

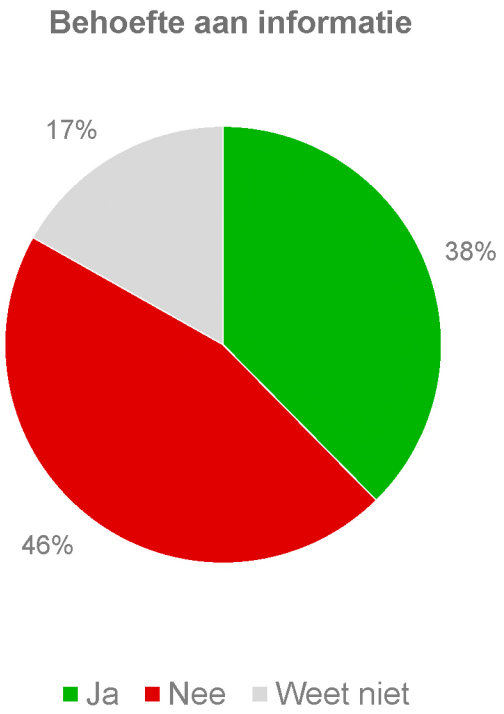
Circa een kwart zou geholpen zijn met een stappenplan, deelname aan collectieve duurzaamheidsprojecten en het delen van ervaringen met mensen in een soortgelijke woning. Voor alle hulpmiddelen geldt dat zij vaker door kopers worden genoemd dan door huurders. Huurders noemen relatief vaak bemiddeling van de verhuurder of woningbouwcorporaties waarmee zij geholpen zouden zijn.

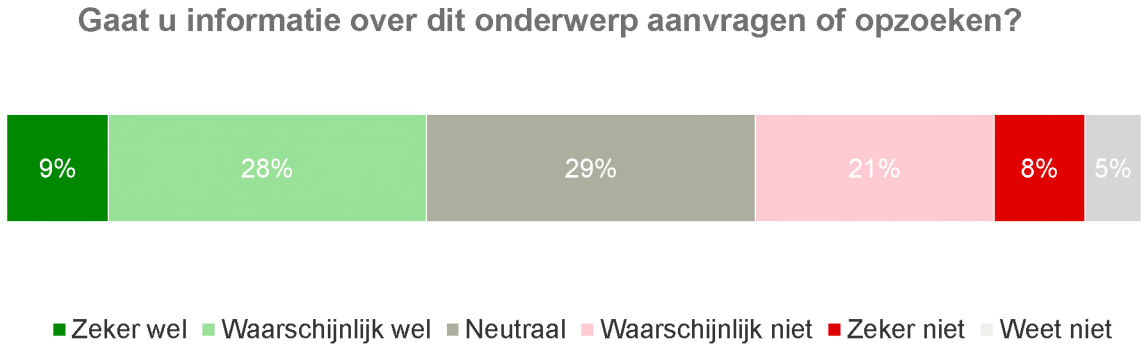
Brieven aan alle inwoners

Tot slot is in kaart gebracht op welke manier inwoners van de regio het liefst geïnformeerd willen over projecten over duurzamer wonen en leven. Binnen de regio bestaat de grootste voorkeur voor brieven aan alle bewoners. Op deze informatievoorkeur zijn er verschillen tussen kopers en huurders. Zo hebben kopers een relatief sterke voorkeur voor de gemeentepagina van het lokale huis-aan-huisblad (een derde van de kopers geeft hier de voorkeur aan versus drie op de tien van de huurders).

Bijna vier op de tien hebben behoefte aan informatie over het nemen van maatregelen aan de woning om duurzamer met energie om te gaan

Een iets grotere groep geeft aan hier geen behoefte aan te hebben (46%).

Verschillen kopers en huurders: kopers hebben vaker behoefte aan informatie over het nemen van maatregelen aan de woning om duurzamer met energie om te gaan dan huurders (41% versus 28%). Zij geven ook vaker dan huurders aan zeker of waarschijnlijk wel hierover informatie op te gaan zoeken of aan te gaan vragen (41% versus 37%) Er zijn geen verschillen binnen de regio.

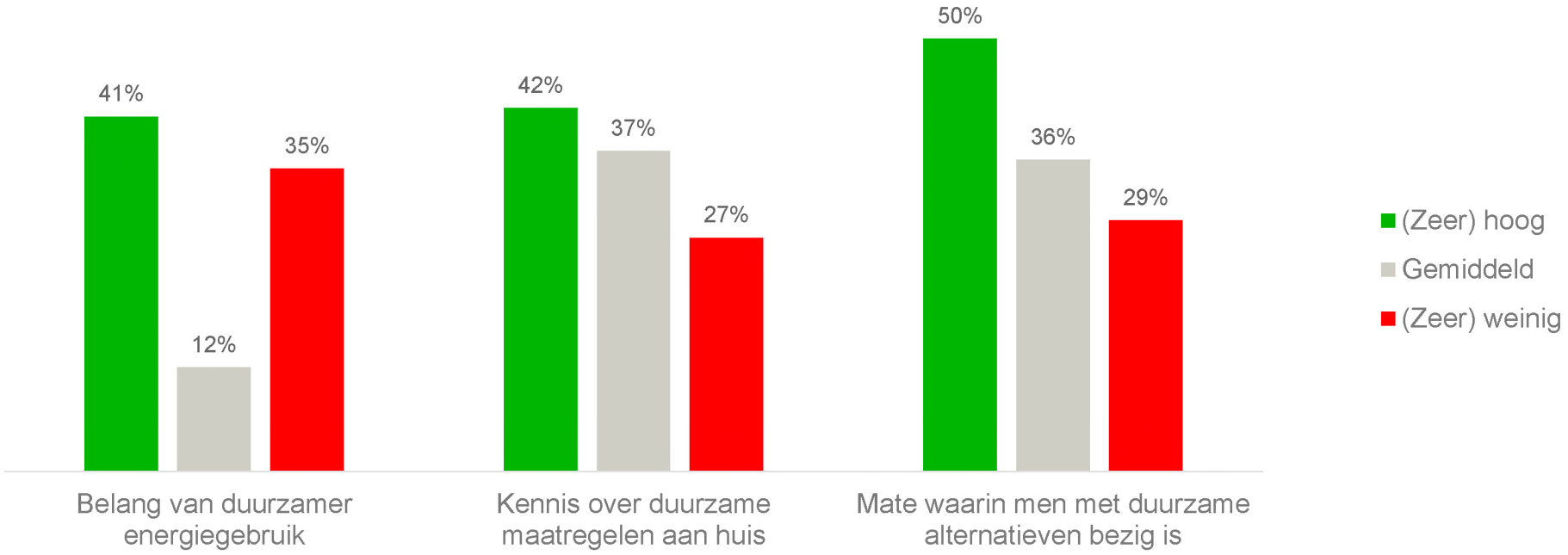
Verschillen in leeftijdscategorieën: Ongeveer de helft van de mensen tussen de 35 en 44 jaar heeft behoefte aan informatie (48%). Dat is significant meer dan de groepen 18 t/m 34 (39%), 45 t/m 54 (36%), 55 t/m 64 (35%) en 65+ (30%). Ook is de intentie om meer informatie aan te vragen het hoogst onder 35 t/m 44-jarigen, 45% geeft aan dit (waarschijnlijk) wel te zullen doen. Ook onder 45 t/m 54-jarigen ligt de intentie redelijk hoog, hier geeft 40% aan waarschijnlijk meer informatie op te zullen zoeken.

Vraag: Heeft u behoefte aan informatie over het nemen van maatregelen aan uw woning om duurzamer met energie om te gaan?
Vraag: Gaat u informatie over dit onderwerp aanvragen of opzoeken?

Hoe meer kennis men heeft van duurzaamheid en hoe actiever men hier al mee bezig is, hoe groter de behoefte aan informatie

Over het algemeen lijkt de behoefte tot meer informatie over duurzaamheid hand in hand te gaan met de affiniteit die men al met het onderwerp heeft en de mate waarin men actief met duurzaamheid bezig is. Wanneer we kijken naar hoe belangrijk men duurzamer energieverbruik vindt, is het vooral de neutrale groep waarbij de behoefte tot meer informatie erg laag is.

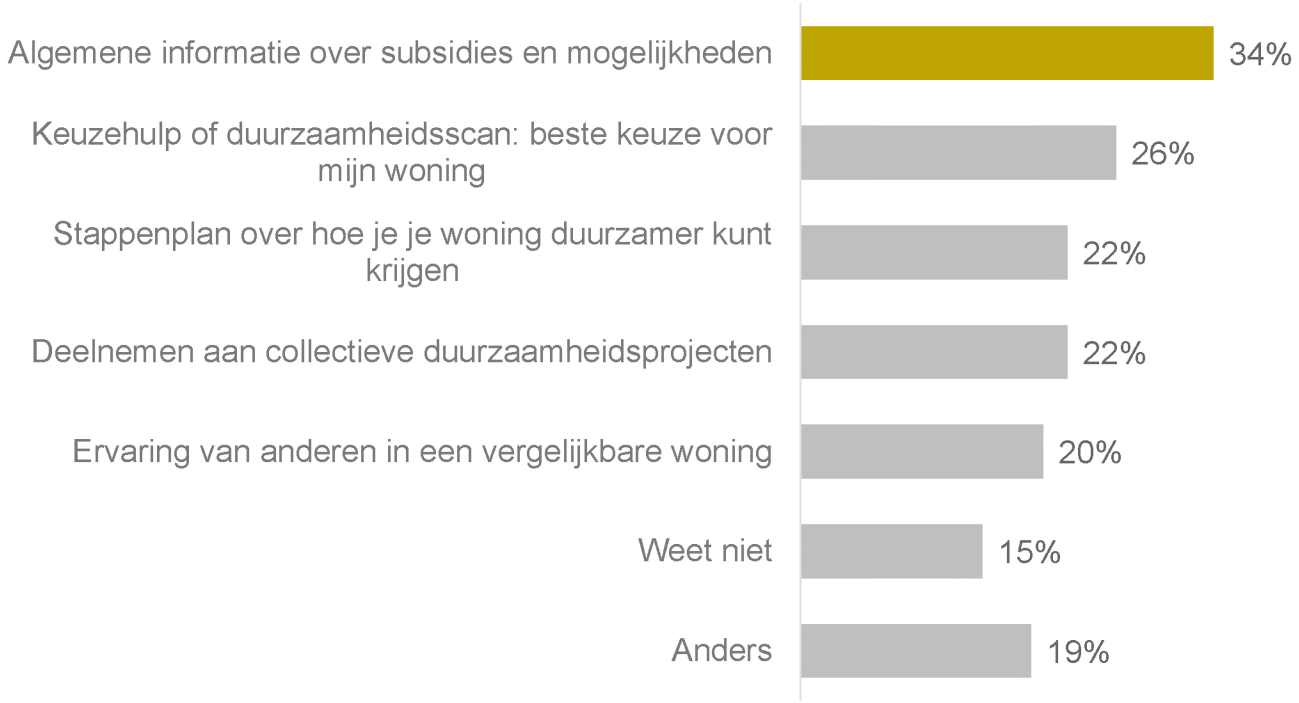
Behoefte aan meer informatie versus belang, kennis, gedrag duurzaamheid

Vraag: Heeft u behoefte aan informatie over het nemen van maatregelen aan uw woning om duurzamer met energie om te gaan?

Informatie over subsidies wordt door een derde genoemd als nuttig hulpmiddel voor het verduurzamen van woningen

Waarmee is men geholpen om de woning te verduurzamen?

Anders, namelijk:

Bij de overige antwoorden wordt vaak verwezen naar andere besluitnemers, bijvoorbeeld huurbazen, woningcorporaties, VVE's.

Hieruit blijkt dat er een redelijk grote groep is die mogelijk wel duurzamer wil wonen, maar niet over de middelen of verantwoordelijkheid beschikt om die keuze te maken.

Verschillen: kopers hebben op alle voorgelegde punten een grotere informatiebehoefte dan huurders. De verschillen zijn weergegeven op de volgende slide. Binnen de regio hebben de inwoners van de omliggende gemeenten vaker behoefte aan informatie over subsidie dan inwoners van de steden Arnhem en Nijmegen (35% versus 31%). Binnen de regio zijn er geen verdere verschillen.

Vraag: Waarmee zou u het beste geholpen zijn om uw woning te verduurzamen?

Alle van de voorgestelde hulpmiddelen zijn vooral relevant voor kopers

Wil men huurders van buitenaf hulp bieden om duurzamer te wonen, dan zal er gekeken moeten worden naar andere oplossingen dan het onderstaande. Afgaande op de reacties onder ‘anders, namelijk’ lijkt deze groep het meest gebaat bij een goede bemiddeling met huurbaas of de woningcorporatie.

Anders, namelijk:

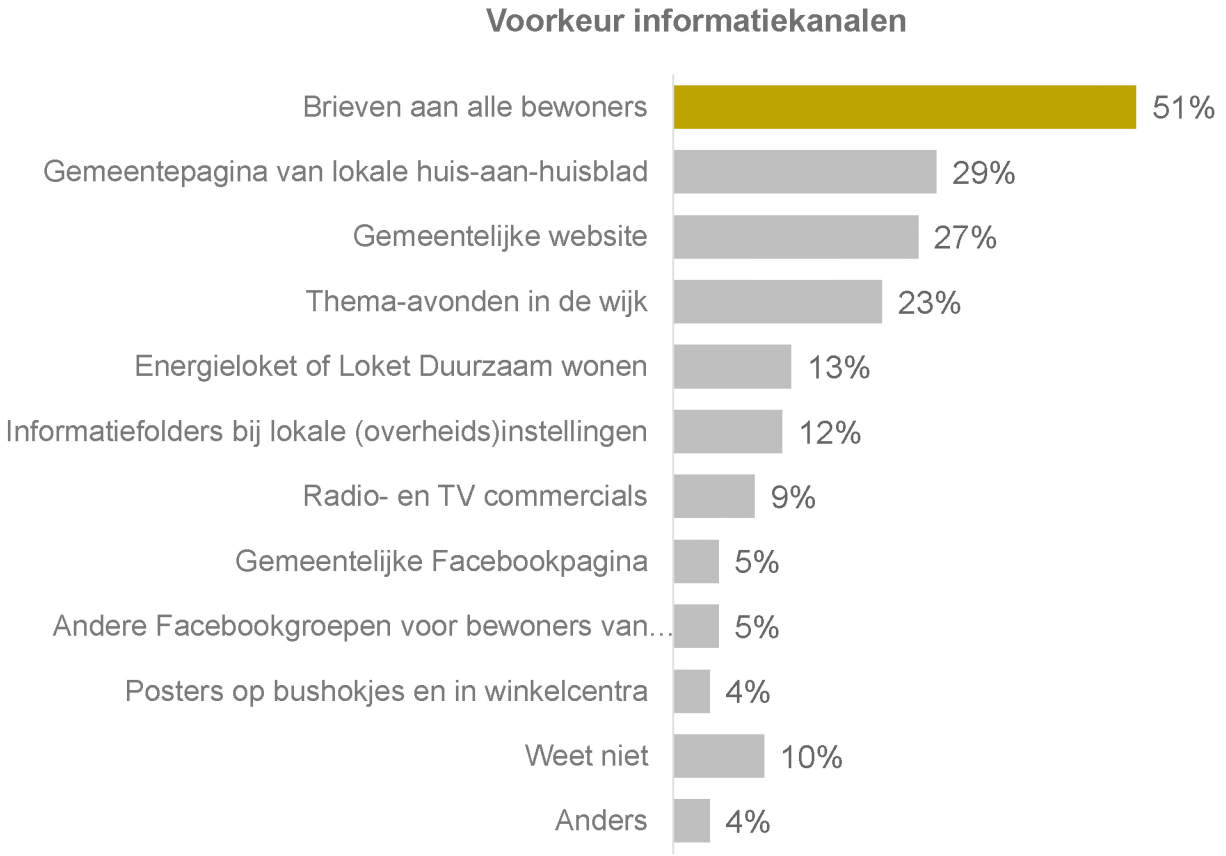
Bij de overige antwoorden wordt vooral door huurders vaak verwezen naar andere besluitnemers, bijvoorbeeld huurbazen en woningcorporaties. Enkele kopers noemen bemiddeling van de VVE.

Hieruit blijkt dat er een redelijk grote groep is die mogelijk wel duurzamer wil wonen, maar niet over de middelen of verantwoordelijkheid beschikt om die keuze te maken (vooral onder huurders).

Vraag: Waarmee zou u het beste geholpen zijn om uw woning te verduurzamen?

Brieven worden het vaakst genoemd als manier waarop de gemeente inwoners op de hoogte kan houden van informatie over duurzamer wonen en leven

Huis-aan-huisbladen, de gemeentelijke website en thema-avonden worden eveneens vaak genoemd (29% en 27%).

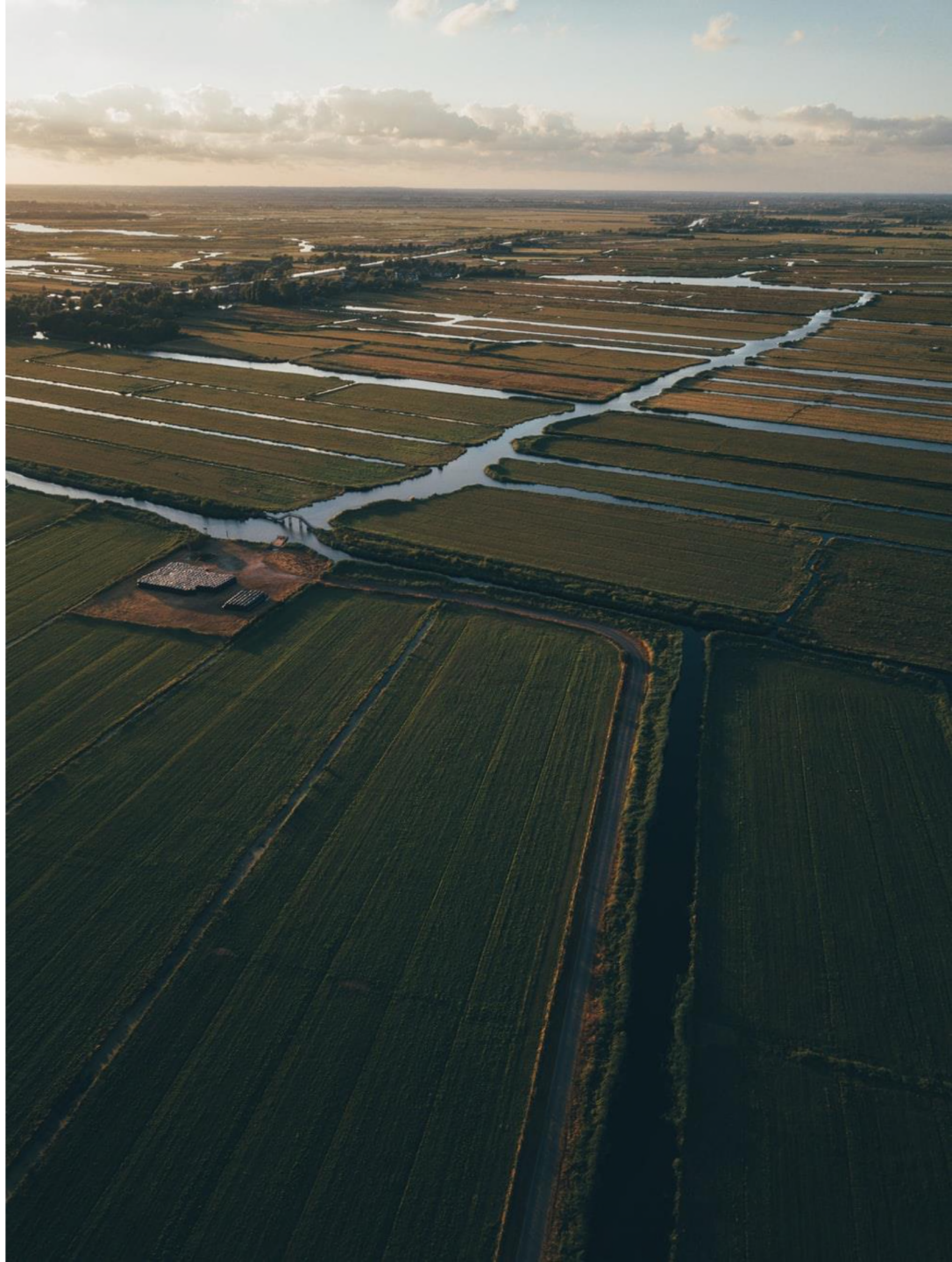

Verschillen kopers en huurders: kopers hebben een relatief grote voorkeur voor de gemeentepagina van het lokale huis-aan-huisblad (34% versus 29% van de huurders) en voor het Energieloket of het Loket Duurzaam Wonen (15% versus 7% van de huurders). Inwoners buiten de steden Arnhem en Nijmegen hebben een grotere voorkeur dan de inwoners van beide steden voor de gemeentepagina van het lokale huis-aan-huisblad 36% versus 23%).

Leeftijdsverschillen: op deze vraag zijn enkele verschillen naar leeftijd. Zo geven jongeren in de leeftijd van 18- tot en met 24 jaar relatief vaak aan een voorkeur te hebben voor radio- en tv-commercials (19% versus 8% van alle andere leeftijdsgroepen samen). 55-plussers hebben een relatief grote voorkeur voor de gemeentepagina van het lokale huis-aan-huisblad (38% versus 26% van alle andere leeftijdsgroepen samen).

Vraag: Hoe zou de betreffende gemeente u het beste op de hoogte kunnen brengen van projecten en tips over duurzamer wonen en leven?

7
Verduurzaming in de eigen gemeente

Samenvatting verduurzaming binnen de eigen gemeente

Redelijk goede bekendheid Energieloket

Iets meer dan de helft van de inwoners in de RES-regio kent het Energieloket, iets minder dan helft niet. Hoewel het Energieloket hiermee redelijk goed bekend is, wordt er weinig gebruik van gemaakt. Zo geeft 6% aan weleens gebruik te hebben gemaakt van het Energieloket, terwijl een kwart aangeeft dat ze er nog geen gebruik van heeft gemaakt.

Redelijk veel interesse in deelname verduurzamingsprojecten eigen wijk

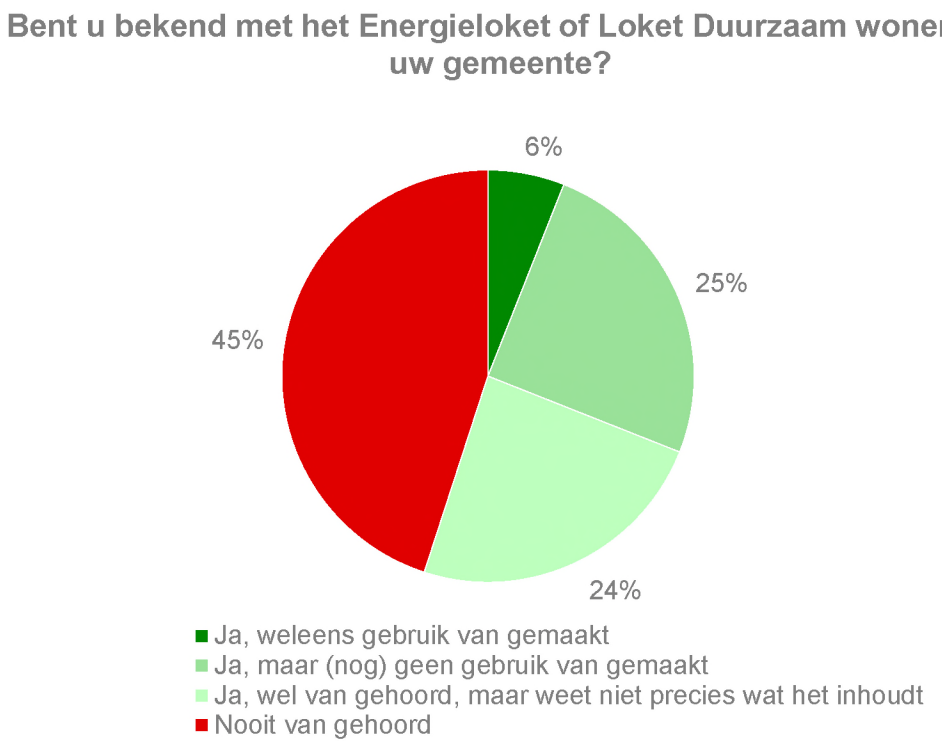
Ruim de helft van de inwoners in de regio geeft aan (zeer) geïnteresseerd te zijn in projecten die zijn gericht op verduurzaming van de eigen wijk (52%). Een iets grotere groep heeft interesse in projecten die gericht zijn op het verduurzamen van de eigen woning (55%). De animo om deel te nemen aan dergelijke projecten is groter onder kopers dan onder huurders.

Interesse in de inkoop van zonne- windmolenenergie in de buurt

Vier van de tien inwoners van de regio hebben interesse in het inkopen van energie van zonne- of windmolenparken in de buurt. Circa een derde heeft interesse in het investeren in lokale zonne- en/of windmolenparken. Hierbij is het opvallend dat huurders vaker dan kopers geïnteresseerd zijn in het investeren in windmolenparken.

Het Energieloket is bij de helft bekend, maar wordt nog weinig geraadpleegd

Bovendien zijn beide instanties beter bekend onder kopers dan onder huurders.

Verschillen kopers en huurders: kopers (58%) zijn beter bekend met het Energieloket dan huurders (36%). Er zijn geen regionale verschillen.

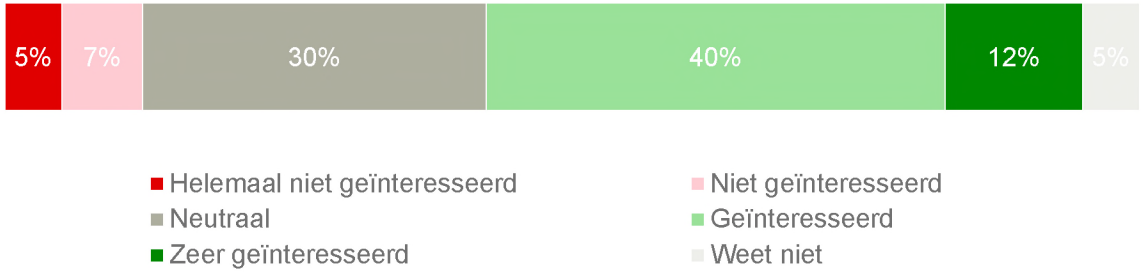
Bezig met verduurzaming: de bekendheid en gebruik van het Energieloket of het Loket Duurzaam wonen lijken vooral samen te hangen met de mate waarin men bezig is met het gebruik van duurzame alternatieven voor energie. Zo heeft 34% van deze groep daadwerkelijk gebruik gemaakt van één van beide loketten (versus 4% die hier niet mee bezig is).

Vraag: Bent u bekend met het Energieloket of het loket Duurzaam Wonen in uw gemeente?

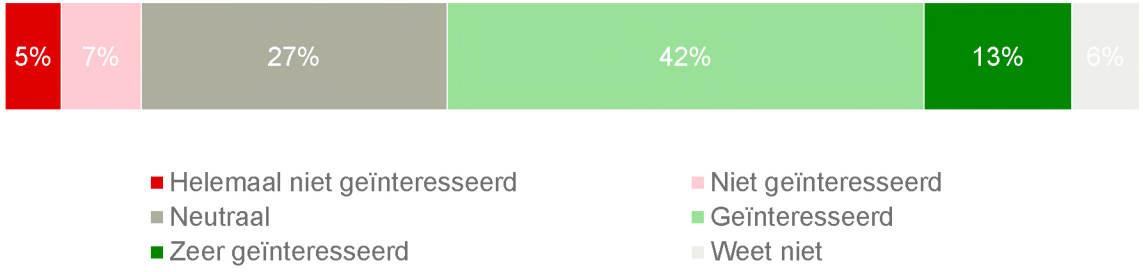
Er is een redelijk groot draagvlak om deel te nemen aan duurzame projecten

Iets meer dan de helft geeft aan (zeer) geïnteresseerd te zijn om deel te nemen aan een project voor verduurzaming (52%). Of het gaat om de verduurzaming van de eigen wijk of eigen woning lijkt daarbij weinig verschil te maken. Slechts een kleine groep van 12% geeft aan hier geen interesse in te hebben.

Interesse deelname project voor verduurzaming eigen wijk

Interesse deelname project voor verduurzaming eigen woning

Verschillen kopers en huurders: kopers (58%) zijn beter bekend met het Energieloket dan huurders (36%). Ook is er een verschil tussen kopers en huurders in hun interesse om deel te nemen aan een project in de eigen wijk (resp. 55% en 44% heeft interesse) en in de eigen woning (resp. 59% en 48% heeft interesse).

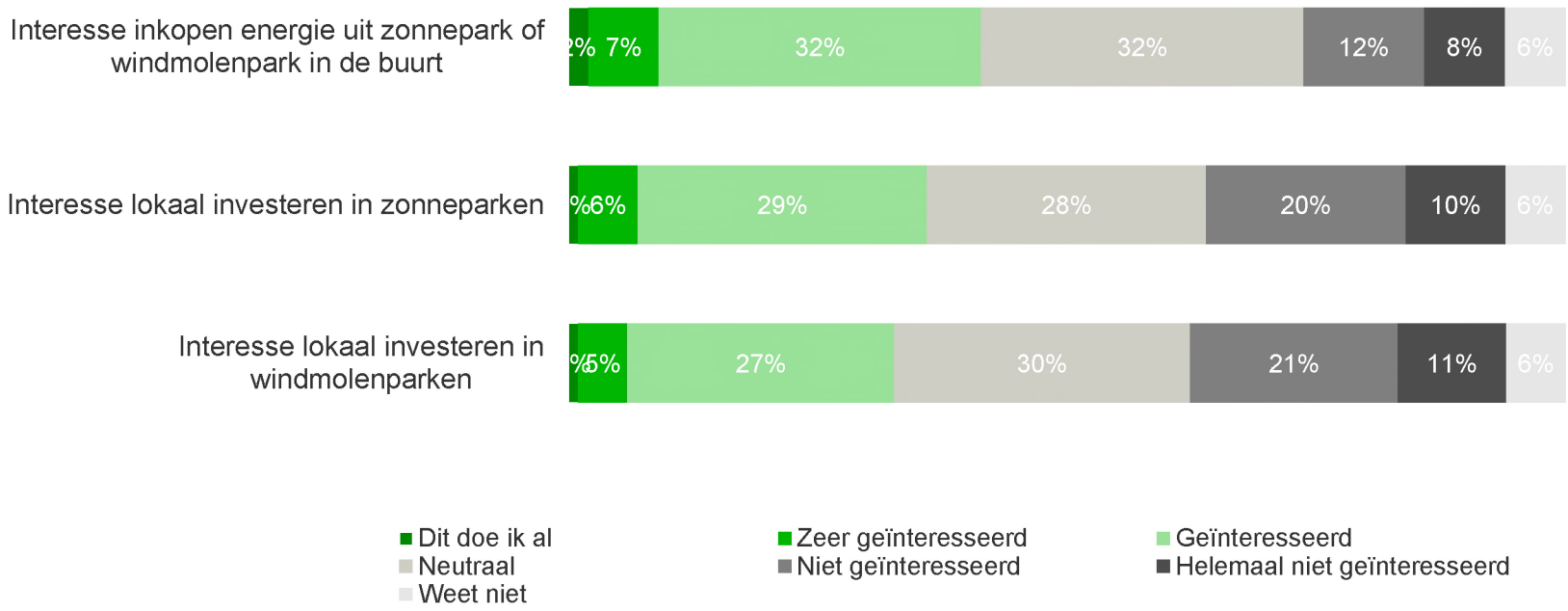
KANTAR

Vraag: Stel dat er in uw buurt een project start waarin samen met de bewoners van de wijk wordt gewerkt aan de verduurzaming van uw **wijk**. Zou u geïnteresseerd zijn in deelname aan dit project?

Vraag: Stel dat er in uw buurt een project start waarin samen met de bewoners van de wijk wordt gewerkt aan de verduurzaming van uw **woning**. Zou u geïnteresseerd zijn in deelname aan dit project?

Ongeveer vier op de tien hebben interesse in het inkopen van energie uit een zonnen- of windmolenpark in de buurt (39%)

34% heeft interesse in lokaal investeren in zonneparken en 31% heeft interesse in investeren in windmolenparken.

Verschillen kopers en huurders: Kopers zijn iets vaker (zeer) geïnteresseerd in het inkopen van energie uit lokale zonneparken of windmolenparken dan huurders (41% tegenover 35%). Tussen de steden en de rest van de regio zitten hierin geen grote verschillen. Huurders zijn alleen vaker (zeer) geïnteresseerd in het investeren in zonneparken (37% vs. 30%).

KANTAR

Vraag: Hoe geïnteresseerd bent u in het inkopen van energie uit een zonnepark of windmolenpark bij u in de buurt?

Vraag: Bij sommige zonneparken of windmolenparken is het mogelijk om lokaal mee te investeren in de realisatie van deze parken. Dit betekent dat 'een stukje' van dit park van u is. Hierdoor kunt u (een deel van) uw energierekening terugverdienen. Hoe geïnteresseerd bent u in deze vorm van verduurzaming?

Open vragen – de beste plek voor een zonnepark in uw gemeente is …

Positief, staat open voor veel locaties:

- “Overal waar ruimte is”
- “Alle beschikbare ruimtes”
- “Overal waar dat mogelijk is”
- “Maakt niet uit, waar ze de meeste energie opleveren”

Positief, maar niet-specifieke locatie:

- “Openbare gebouwen met plat dak”
- “Gemeentehuis”
- “Een stuk landbouwgebied, zodat het niet het aangezicht schaadt”
- “Tussen weilanden aan de rand van het dorp”
- “Langs snelwegen rond de gemeente”
- “Op flats”
- “Braakliggend terrein”
- “Industrieterrein of weinig bewoonde gebieden”
- “Waar de effecten op mens en dier het meest gering zijn”

Positief, specifieke locatie in de regio:

- “Klein Amerika”
- “Omgeving Elst”
- “Oude steenfabriek aan IJssel”
- “Lentse plas”
- “In de Schuytgraaf is nog best veel plaats”
- “De waterzuivering in Arnhem”
- “Industrieterrein Kleefse Waard”
- “Aan de andere kant van de A12 richting Angerlo”
- “Goffertweide, of een stuk van de Waalsprong”
- “Nijmegen Noord”
- “Op het dak van de Gelredome”
- “Bult bij Velperpoort, braakliggende terreinen”
- “N348 tussen Dieren en Leuvenheim”
- “Langs de Rijn”

Negatief, staat hier niet voor open:

- “Nergens”
- “Ik wil geen zonnepark in mijn gemeente”
- “Geen plaats, toeristen wegjagen met een waanidee”
- “Niet: zorg eerst maar dat alle daken van hoge flatgebouwen vol liggen, daarna kijken we verder”
- “Nijmegen is al veel te vol”
- “Geen geschikte plaats in de gemeente”

Weet het niet:

- “Ik zou het niet weten”
- “Geen voorkeur”
- “Geen idee hoe groot zo’n park moet zijn, dus geen mening”
- “Weet er te weinig van af om een geschikte plek aan te wijzen”

N.B.: de hier opgenomen antwoorden zijn een selectie van de totale respons binnen de regio. Specifieke suggesties per gemeente zijn terug te vinden in de gemeentebijlagen.

Open vragen – de beste plek voor windmolens in uw gemeente is …

Positief, staat open voor veel locaties:

- “Daar waar de meeste wind kan worden gevangen”
- “Open gebied, zodat de opbrengst het hoogst is”
- “Op een plek waar optimaal gebruik kan worden gemaakt van de wind”

Positief, meer geen specifieke locatie:

- “In buitengebieden, maar niet in de directe woonomgeving”
- “Daar waar weinig mensen wonen”
- “Aan de rand van de stad waar niemand er verder last van heeft”
- “Niet in de nabijheid van huizen”
- “Windmolens moeten op plaatsen komen waar zij met hun gebrom niet storend zijn voor de bewoners”
- “Buiten het centrum, b.v. op het platteland, maar niet in de natuur.”

Positief, specifieke locatie in de regio:

- “Langs de provinciale weg N322”
- “Spankeren”
- “In de Uiterwaarden, langs de snelweg”
- “Er ligt genoeg op het oog braakliggend terrein aan de A73”
- “Bij vuilverbrandingsoven in Duiven”
- “Bij een industrie gebied, bijvoorbeeld Bijsterhuizen”
- “Bij carpoolplaats Wijchen. (A326)”

Negatief, staat hier niet voor open:

- “Geen, de kust of de polder lijkt me een betere locatie”
- “Nergens, ik ben tegen grote windmolens, waarbij nog steeds de discussie is of deze wel duurzaam zijn:
- “Nergens, is achterhaalde manier van energie opwekken”
- “Liever helemaal niets”

Zit of komt al in onze regio:

- “Er staan er al vier”
- “In mijn gemeente zijn al plannen voor het bouwen van nieuwe windmolens”
- “Waar ze nu ook staan kunnen er meer. Bij de verbrandingsovens”

Weet het niet:

- “Geen idee”
- “Ik zou zo geen geschikte plek weten”

N.B.: de hier opgenomen antwoorden zijn een selectie van de totale respons binnen de regio. Specifieke suggesties per gemeente zijn terug te vinden in de gemeentebijlagen.

8 achtergrondkenmerken per gemeente

Overzicht demografische kenmerken: leeftijdsverdeling per gemeente

Gemeente	18 t/m 24 jaar	25 t/m 34 jaar	35 t/m 44 jaar	45 t/m 54 jaar	55 t/m 64 jaar	65-plus	Niet bekend*
Nijmegen	5%	11%	20%	14%	24%	23%	3%
Arnhem	2%	15%	22%	18%	15%	22%	6%
Overbetuwe	2%	10%	22%	16%	19%	21%	10%
Lingewaard	3%	7%	18%	17%	16%	33%	6%
Rheden	2%	7%	15%	20%	21%	34%	2%
Zevenaar	4%	8%	20%	15%	20%	26%	7%
Wijchen	3%	9%	12%	23%	19%	28%	7%
Berg en dal	-	7%	12%	19%	21%	32%	8%
Renkum	5%	6%	9%	20%	20%	38%	2%
Beuningen	7%	8%	16%	17%	23%	24%	6%
Duiven	4%	3%	9%	16%	37%	26%	5%
Druten	11%	8%	11%	13%	26%	30%	-
Heumen	4%	4%	8%	19%	17%	44%	4%
Westervoort	6%	10%	12%	21%	25%	23%	2%
Doesburg	2%	2%	8%	22%	28%	36%	2%
Rozendaal	12%	12%	50%	-	25%	-	-

** Van een klein aantal respondenten is niet bekend welke leeftijd ze hebben (ook binnen het panel). Bij het externe bestand heeft een gering aantal mensen de leeftijd per abuis verkeerd ingevuld, zoals 3 jaar waar vermoedelijk een andere leeftijd zou moeten staan. Omdat de antwoordpatronen van deze groep er verder normaal uitziet, is deze groep als restgroep in de tabel opgenomen.*

Overzicht demografische kenmerken: geslacht, opleiding en huur of koop

Gemeente	Man	Vrouw	Hoog opgeleid	Middelbaar opgeleid	Laaeg opgeleid	Koopwoning	Huurwoning
Nijmegen	43%	57%	58%	25%	16%	66%	34%
Arnhem	44%	56%	53%	28%	18%	67%	33%
Overbetuwe	44%	56%	44%	37%	19%	81%	19%
Lingewaard	48%	52%	39%	29%	32%	86%	14%
Rheden	48%	52%	48%	34%	17%	77%	23%
Zevenaar	48%	52%	38%	38%	24%	80%	20%
Wijchen	45%	55%	45%	33%	22%	85%	15%
Berg en dal	49%	51%	49%	21%	30%	78%	22%
Renkum	54%	46%	58%	31%	11%	80%	20%
Beuningen	49%	51%	33%	36%	28%	77%	23%
Duiven	49%	51%	44%	33%	23%	82%	18%
Druten	45%	55%	42%	43%	15%	84%	16%
Heumen	44%	46%	58%	27%	15%	90%	10%
Westervoort	54%	46%	29%	31%	35%	77%	23%
Doesburg	42%	48%	36%	38%	26%	68%	32%
Rozendaal	25%	75%	88%	12%	-	95%	5%